



**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 500, Fax: 716 400, www. vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I
ŠUMARSTVA**

na dan 31.12.2010. godine

Broj: 03-13/11

Sarajevo, juni 2011. godine

**MENADŽMENTU
FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA****NEOVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE*****Osnova za reviziju***

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva** za 2010. godinu (bilansa stanja na dan 31. decembar 2010. godine i odgovarajućeg računa prihoda i rashoda, izvještaja o izvršenju budžeta za godinu koja se završava na taj dan), te reviziju usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa posebnim propisima u Federaciji o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru. Ova odgovornost obuhvata: kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed korupcije i prijevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u danim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja Ministarstva sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o usklađenosti poslovanja i o iznosima i objelodanjivanjima danim u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju odabira revizijskih postupaka koji su odgovarajući u danim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguraju osnovu za naše revizijsko mišljenje.

Osnova za izražavanje mišljenja:

- 1. Godišnji operativni program implementacije poljoprivredne strategije za 2010. godinu nije u cjelosti sačinjen na osnovu Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH za period 2006 – 2010. godine, u skladu sa članom 5. Zakona o poljoprivredi. Navedenim programom utvrđene su mjere poljoprivredne politike koje će se finansirati iz Budžeta FBiH za 2010. godinu i iste su najvećim dijelom ugrađene i u Program utroška sredstava „Podsticaji za poljoprivredu“ za 2010. godinu (Tačka 5.2. Izvještaja);**
- 2. Prilikom sačinjavanja Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele „Podsticaja za poljoprivredu“ za 2010. godinu nisu se dosljedno ispoštovale odredbe članova 5, 6 i 28. Zakona o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, u dijelu preraspodjele sredstava federalnih poticaja na osnovu procentualnog udjela pojedinih**

resursa po kantonima u ukupnoj proizvodnji ili djelatnosti na nivou FBiH, u dijelu obezbjeđivanja kantonima da pripadajući dio sredstava preusmjeravaju na druge stavke unutar oblasti, kao i u dijelu poštivanja zakonskih rokova za sačinjavanje Prijedloga Programa i Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i obezbjeđivanja saglasnosti od oba nadležna odbora Parlamenta FBiH. Neusaglašenost i nedosljedno provođenje naprijed navedenog Zakona jednim dijelom imalo je za posljedicu da su u toku godine 4 puta vršene izmjene Programa utroška sredstava i 5 puta izmjene Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji (Tačka 5.2. i 5.6. Izvještaja);

3. Ne može se potvrditi osnovanost uključivanja dijela provedbenih aktivnosti Ruralnog razvoja (4.414.709 KM) u Program utroška sredstava „Podsticaji za poljoprivredu“ za 2010. godinu, obzirom da finansiranje navedenih programskih aktivnosti (Podrške dopunskim aktivnostima na poljoprivrednim gazdinstvima, Ulaganja u ruralnu infrastrukturu, Uređenje i zaštita poljoprivrednog zemljišta, Razvoj agroturizma, Certifikacija organskih proizvoda, Podrška očuvanju genoma autohtonih biljaka i životinja, Lokalne akcione grupe) nije predviđeno Zakonom o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji koji je važio u vrijeme donošenja navedenog Programa (Tačka 5.6.3. Izvještaja);
4. Ne može se potvrditi opravdanost neizmirenja duga u fiskalnoj 2010. godini za poticaje korisnicima koji su ispunjavali posebno propisane kriterije po osnovu Programa utroška sredstava „Podsticaji za poljoprivredu“ i „Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji“ za 2010. godinu u iznosu od 3.437.235 KM. Navedeno je posljedica što je svim zainteresovanim pravnim i fizičkim licima, koja ispunjavaju uslove iz Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, omogućeno da apliciraju za dodjelu sredstava nezavisno od visine utvrđenih sredstava za pojedine namjene unutar Programa (Tačka 5.6. Izvještaja);
5. Imajući u vidu da su poticaji za realizaciju Investicijskih projekata, u okviru Transfera za poljoprivredu, dodjeljivani za objekte koji su već izgrađeni, da se prilikom dodjele nije raspolagalo sa adekvatnom specifikacijom potrebnih radova i materijala za izgradnju navedenih objekata, ne može se potvrditi da se u svim slučajevima nabavke materijala i izvršeni radovi po prezentiranim računima, na osnovu kojih je izvršena isplata poticajnih sredstava, odnose na izgradnju i opremanje navedenih objekata. Zbog navedenog se ne može potvrditi opravdanost isplate dijela poticajnih sredstava krajnjim korisnicima za navedene namjene (Tačka 5.6.2.1. Izvještaja);
6. Ne može se potvrditi opravdanost dodjeljivanja sredstava poticaja istovremeno sa dvije pozicije unutar Transfera za poljoprivredu (Investicijski projekti i projekti koji se realizuju preko Razvojne banke), na osnovu prezentiranih istih računa kojima se dokazuju ulaganja, odnosno vlastito učešće u realizaciji investicijskih projekata sljedećim pravnim subjektima „KIWI – ŠPORT“ d.o.o Ljubuški, „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada i „RDS PROM“ d.o.o. Mostar (Tačka 5.6.2.2. Izvještaja);
7. Nisu dosljedno ispoštovane odredbe člana 41. Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2010. godinu, Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH, i akata donesenih od nadležnih organa i institucija u dijelu implementacije i uspostavljanja adekvatnog nadzora nad implementacijom razvojno – investicionih projekata koji su Planom razvojnih projekata dati u nadležnost Ministarstva i u dijelu izvještavanja nadležnih institucija o utrošku sredstava ovih projekata. Navedeno je jednim dijelom imalo za posljedicu kašnjenje i nerealizaciju utvrđenih ciljeva koji su trebali da budu ostvareni implementiranjem projekata u zadatim rokovima. Također, u skladu sa Instrukcijom o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvještavanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte, nije uspostavljena knjigovodstvena evidencija trošenja sredstava za projekte koje implementira Ministarstvo putem PIU-a šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog finansiranja (Tačka 5.3. Izvještaja);

8. Ne može se potvrditi da je isplata naknada komisijama u iznosu od 36.157 KM (bruto), izvršena u skladu sa „Odlukom o načinu obrazovanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovoditelja federalnih organa državne službe“. Isplata naknade je izvršena članovima komisija koje su formirane za raspodjelu sredstava „Transfera za poljoprivredu“, a navedeni poslovi predstavljaju redovne poslove iz djelokruga rada Ministarstva (Tačka 5.5. Izvještaja);

Mišljenje sa rezervom

Po našem mišljenju, osim za efekte koje na finansijske izvještaje mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijski izvještaji Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno, stanje imovine i obveza na dan 31. decembra 2010. godine, rezultate poslovanja i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja tj. Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

Finansijsko poslovanje Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva tokom 2010. godine nije bilo u svim materijalno značajnim aspektima u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Bez daljnje kvalifikacije na naše Mišljenje, skrećemo pažnju na sljedeće:

- U skladu sa Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave u nadležnosti Ministarstva je obavljanje poslova iz oblasti šumarstva. Na osnovu uvida u dokumentaciju utvrdili smo da je Ustavni sud FBiH, na sjednici održanoj 14. aprila 2009. godine, donio Presudu broj: U-26/8 („Službene novine FBiH“, broj 36/09) kojom se utvrđuje da je Zakonom o šumama („Službene novine FBiH“, broj 20/02, 29/03 i 37/04) povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu. Ovom Presudom Parlamentu FBiH je data mogućnost da, kao prelazno rješenje (u konsultaciji sa Savezom opština i gradova FBiH), usaglasi ovaj Zakon sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ove Presude u „Službenim novinama FBiH“ do kada se ovaj Zakon može primjenjivati. Do kraja 2010. godine nije donesen novi Zakon o šumama. Vlada FBiH je kao privremeno rješenje donijela Uredbu o šumama, za koju je Ustavni sud FBiH 12.10.2010. godine utvrdio Mišljenje kojim ukazuje da Vlada FBiH nije imala zakonski osnov za uređenje materije iz oblasti šumarstva, odnosno donošenje Uredbe o šumama. Obzirom da zakonskim propisima nije regulisana oblast šumarstva, koja je data u nadležnost Ministarstvu, isto je imalo i ima uticaja na zakonitost njegovog rada (Tačka 5.2. Izvještaja).

Sarajevo, 24.06.2011. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

S A D R Ž A J

1. UVOD	1
2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	1
3. REZIME	1
4. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2009.GODINU	5
5. NALAZI I PREPORUKE	8
5.1 Sistem internih kontrola	8
5.2 Obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva	9
5.3 Razvojno – investicijski projekti Ministarstva	13
5.4 Budžet za 2010. godinu	16
5.5 Tekući rashodi	17
5.5.1 Izdaci za materijal i usluge	17
5.6 Transfer za poljoprivredu	18
5.6.1 Poticaji u animalnoj i biljnoj proizvodnji, realizacija Odluka o garantovanim cijenama pšenice roda 2009. godine i 2010. godine i kravljeg mlijeka za III kvartal 2009. godine	20
5.6.2 Poticaji za realizaciju investicijskih projekata u oblasti poljoprivrede	22
5.6.3 Ruralni razvoj	27
5.6.4 Ostale podrške	29
5.6.5 Saradnja između Ministarstva i Federalne uprave za inspekcijske poslove, u oblasti poljoprivrede	29
5.6.6 Zastupanje Ministarstva u upravnim postupcima u vezi povrata novčanih podrški	31
5.7 Transfer za veterinarstvo	32
6. KOMENTAR	33
PRILOG BR. 1.	1
IZVRŠENJE BUDŽETA FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA NA DAN 31.12.2010. GODINE	1
PRILOG BR. 2	2
TABLICA ODOBRENIH POTPORA U 2010.G. ANALITIKA PO ŽUPANIJAMA/KANTONIMA	2

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA
za 2010. godinu

1. UVOD

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu Ministarstvo) formirano je na osnovu Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave («Sl. novine FBiH», broj 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06). Ministarstvo vrši upravne, stručne, normativno-pravne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

U sastavu Ministarstva se nalazi i Federalna uprava za šumarstvo, sa sjedištem u Sarajevu.

Radom Ministarstva rukovodi ministar i odgovoran je za rad Ministarstva. Sredstva za rad Ministarstva osiguravaju se u federalnom Budžetu.

Unutrašnja organizacija i način rada Ministarstva, utvrđeni su Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji na koji je Vlada FBiH dala saglasnost. Pravilnikom je sistematizovano 180 radnih mjesta dok je Budžet FBiH za 2010. godinu odobren za 96 uposlenika. Na dan 31.12.2010. godine u Ministarstvu je bilo 94 uposlena službenika i namještenika.

Sjedište Ministarstva je u Sarajevu, u ulici Maršala Tita broj 15.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Ministarstva za 2010. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj revizije finansijskih izvještaja je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o finansijskim izvještajima koji su predmet revizije, tj. da li su finansijski izvještaji, u materijalno značajnom smislu, objektivno i istinito prikazali finansijsko i materijalno stanje Ministarstva na dan 31.12.2010. godine, izvršenje Budžeta za godinu koja se završava na taj dan, da li je poslovanje u skladu sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, da li je trošenje javnih sredstava namjensko, te da li su finansijski izvještaji sačinjeni u skladu sa posebnim propisima o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima revizije, u periodu od decembra 2010. godine do juna 2011. godine.

Obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Ministarstva za 2010. godinu konstatovali smo određeni broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

- *U saradnju sa Vladom FBiH, revidiranu Strategiju razvoja poljoprivrede za period 2008 – 2012 godina, usvojenu od strane iste (zajedno sa novim Akcionim planom), dostaviti Parlamentu FBiH na odobrenje;*
- *U saradnji sa Vladom FBiH, poduzeti neophodne aktivnosti u cilju donošenja Zakona o šumama FBiH kojim će se ispoštovati Odluka Ustavnog suda FBiH, u smislu poštivanja odredbi Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH;*
- *Godišnji operativni program implementacije poljoprivredne strategije donositi u skladu sa Zakonom o poljoprivredu u dijelu poštivanja usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH i uz dosljedno poštivanje odredbi Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i Zakona o poljoprivrednom zemljištu*

- *Potrebno je da se, u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, donesu provedbeni propisi za ostvarivanje novčanih podrški kojima će se propisati način i uslovi za ostvarivanje podrški u okviru svakog od predviđenog modela poticanja (model*
- *poticaja proizvodnji, kapitalnim ulaganjima, ruralnog razvoja, podrške dohotku i ostale vrste podrški) kojima će se propisati jasniji kriteriji, u cilju sprečavanja da se konstatovani propusti iz ranijeg perioda ne ponavljaju, kao i preciznije navedu dokazi koje prilaže klijent prilikom apliciranja i koje će službenici Ministarstva prilikom obavljanja kontrola moći u potpunosti potvrditi;*
- *Prilikom donošenja Programa utroška sredstava „Transfera za poljoprivredu“, dosljedno se pridržavati Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, u dijelu određivanja mjera koje će se finansirati iz Budžeta FBiH, saradnje sa nadležnim odborima Parlamenta FBiH i pravovremenog dostavljanja Prijedloga istog Vladi FBiH;*
- *Izvršiti unapređenje procedura u 2011. godini u dijelu preciziranja provedbenog propisa za dodjelu novčanih podrški, na način da se određivanje poticajnih cijena u animalnoj i biljnoj proizvodnji vrši na osnovu prethodno izvršenih analiza opravdanosti visine istih, kao i propisivanja jasnijih kriterija i preciznih dokaza, da se obrada i stručna kontrola, a po potrebi i nadzor nad klijentima koji su aplicirali za investiciona ulaganja, vrši prije nego što se predmeti dostave na razmatranje i rješavanje Komisiji za investicione projekte jer će se na taj način smanjiti mogućnost zloupotreba od strane aplikanata. Također je potrebno, kroz donošenje i primjenu provedbenih propisa, osigurati da se odobrena sredstva poticaja u poljoprivredi ne mogu dodjeljivati dva puta po istom osnovu;*
- *U skladu sa nadležnostima, poduzeti aktivnosti u cilju ponovnog stavljanja Prijedloga Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama u zakonsku proceduru do usvajanje istog imajući u vidu značajnost poljoprivredno - savjetodavne djelatnosti za poljoprivrednike;*
- *Potrebno je da Ministarstvo kreira model poticanja izgradnje objekata u poljoprivredi na način da se prati njihova izgradnja od početka do završetka, kao i uz virmansko plaćanje na osnovu prethodno ovjerene specifikacije izvršenih radova i ugrađenog materijala od strane ovlaštenog lica, uz obezbjeđenja vjerodostojne dokumentacije kojom se potvrđuje da će se objekat koristiti za namjene za koje se odobrava poticaj, da se prezentirani računi nedvosmisleno odnose na izgradnju objekta za koji se daje poticaj, kao i u dijelu propisivanja da se sa korisnikom poticaja ugovorom definišu međusobne obaveze i odgovornosti;*
- *Planiranje i raspodjelu poticajnih sredstava po modelu ruralnog razvoja, u okviru Transfera za poljoprivredu, vršiti u skladu sa odredbama članova 19. i 20. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i uz prethodno donošenje provedbenog propisa kojim će se propisati uslovi i način ostvarivanja novčane podrške, uz donošenje jasnih i mjerljivih kriterija;*
- *Potrebno je da Ministarstvo poduzme sve neophodne aktivnosti kako bi se funkcionalno osposobili Registar gazdinstava i Registar klijenata i kako bi se isti mogli koristiti prilikom realizacije novčanih podršku iz Budžeta FBiH za 2011. godinu, kao i za druge predviđene namjene;*
- *Potrebno je izvršiti uvid u nerealizirani Ugovor za izradu aplikacije za ostvarivanje novčanih podrški sa preduzećem King Ict d.o.o. Sarajevo iz 2008. godine, te u skladu sa konstatovanim poduzeti odgovarajuće mjere i aktivnosti na realizaciji istog u cilju uspostavljanja centralne baze podataka o svim vrstama novčanih podrški i njihovim korisnicima. Također je potrebno osigurati da navedena baza ima zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i mogućnost povezivanja podataka sa registrima poljoprivrednih gazdinstava i klijenata za koje aplikaciju radi ista firma, a čija izrada je još uvijek u toku;*
- *Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sistematizovati poslove i zadatke vezane za implementaciju projekata od značaja za Federaciju iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i osigurati da se isti obavljaju u okviru posebne organizacione jedinice, u skladu sa članom 4. Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstvima za razvoj u FBiH i u cilju uspostavljanja hijerarhijske odgovornosti za njihovu*

realizaciju. Također je potrebno, u skladu sa istim propisom, osigurati obavljanje poslova koji se odnose na koordinaciju, praćenje i izvještavanje o realizaciji projekata;

- *Potrebno je uspostaviti knjigovodstvenu evidenciju trošenja sredstava kroz projekte koje implementiraju PIU šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog finansiranja, u skladu sa Instrukcijom o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvještavanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte, a Završne izvještaje o završetku projekata sačinjavati, u skladu sa Instrukcijom za propisivanje metodologije za podnošenje završnog izvještaja o završetku projekata (“Sl. novine FBiH“, broj 35/11), te iste dostavljati nadležnim institucijama i organima (Federalnom ministarstvu finansija, Vladi FBiH) na razmatranje. Navedeno je potrebno sačiniti i za projekte koji su završeni u prethodnoj godini;*
- *Potrebno je izvršiti analizu i stepen realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj (ARDP)“ u odnosu na dinamički plan prihvaćen ugovorom o kreditnom zaduženju, te u skladu sa konstatovanim poduzeti odgovarajuće aktivnosti i izvjestiti Vladu FBiH. Također je potrebno putem Vlade FBiH, poduzeti adekvatne aktivnosti prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, u čijoj nadležnosti je rad Ureda za veterinarstvo BiH i Agencije za obilježavanje životinja BiH, kao i implementacija „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj – ARDP“ kako bi se realizovale aktivnosti na uspostavi Državne baze podataka (Jedinstvenog načina obilježavanja za govede, ovce, koze i svinje u BiH);*
- *Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za plasirana sredstva putem kreditnih linija iz razvojno – investicijskih projekata, te u saradnji sa Federalnim ministarstvom finansija, poduzeti aktivnosti kako bi se ista pratila i koristila u skladu sa ugovorom za utvrđene namjene. Također je potrebno poduzeti aktivnosti kako bi se u skladu sa odredbama darovnih ugovora sa udruženjima poljoprivrednika i zadruga izvršio nadzor, u dijelu provjere namjenskog korištenja donirane opreme od strane istih;*
- *Izvršiti dopune donesenih internih procedura i uspostaviti funkcionalni sistem internih kontrola u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa. Također je potrebno uspostaviti funkciju interne revizije, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;*
- *Potrebno je osigurati korištenje službenih vozila u skladu Uredbom o uslovima i načinu korištenja službenih putničkih automobila u organima uprave u FBiH (“Sl. novine FBiH, broj 33/09) i izvršiti usaglašavanje Procedura o načinu i uslovima korištenja službenih vozila Ministarstva u skladu sa istom;*
- *Ugovore o djelu zaključivati samo za poslove koji nisu utvrđeni Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, a visinu naknade utvrđivati prema jasno definisanim kriterijima. Također je potrebno da se isplata naknada članovima komisija vrši samo za rad u onim komisijama koje su formirane u skladu sa Odlukom o načinu obrazovanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovoditelja federalnih organa državne službe;*
- *Potrebno je da se prilikom provođenja tržišno – cjenovnih mjera poljoprivredne politike, u skladu sa članovima 6 i 10. Zakona o poljoprivredi, odnosno predlaganja Vladi FBiH donošenja odluka o garantovanim cijenama prethodno utvrde izvori iz kojih će se vršiti izmirenje prihvaćenih obaveza u istima;*
- *Godišnjim operativnim programom implementacije poljoprivredne strategije planirati samo one mjere poljoprivredne politike koje je, u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvoju moguće isfinansirati, u okviru raspoloživih sredstava Budžetom FBiH;*
- *Izmjenu Programa utroška sredstava tekućih transfera vršiti u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH. Odobrena sredstva za realizaciju Transfera za poljoprivredu koristiti samo za utvrđene namjene, u skladu sa Programom utroška sredstava, usvojenim od strane Vlade FBiH i uslovima utvrđenim u provedbenim propisima za ostvarivanje novčanih podrški, kojima se treba ograničiti iznos novčanih podrški do iznosa raspoloživih sredstava odobrenih Budžetom za fiskalnu godinu za koju se Program i Uputstvo donose;*

- *Sa krajnjim korisnicima tekućih transfera (koji su obavezni namjenski utrošiti doznačena sredstva), prije doznačavanja dodijeljenih sredstava potpisivati ugovore o izvršenju istih, u kojima će se decidno definisati međusobna prava i obaveze, kako bi se eventualno mogle poduzeti adekvatne mjere prema onim korisnicima koji nenamjenski utroše sredstva ili u datom roku ne podnesu izvještaj o utrošku istih. Izvršene povrate dodijeljenih sredstava na ime poticaja (odustajanje od zahtjeva, pogrešni računi i sl.) evidentirati na odgovarajućim pozicijama, u skladu sa zakonskim i provedbenim propisima;*
- *Potrebno je da Ministarstvo poduzme konkretnije aktivnosti kako bi se od strane kantonalnih ministarstava dosljedno ispoštovale odredbe Programa utroška sredstava i provedbenih propisa za ostvarivanje podsticaja u poljoprivredi, u dijelu pridržavanja utvrđenih procedura i rokova, kao i odgovornosti za dosljednu provedbu sačinjenih akata na osnovu kojih se vrši isplata poticaja;*
- *Potrebno je poduzeti aktivnosti kako bi se obavljanje kontrola na terenu zahtjeva za ostvarivanjem novčanih podrški u oblasti proizvodnji, od strane imenovanih komisija obavljale kvalitetnije i efikasnije, posebno u dijelu povećanja broja kontrola, kao i sačinjavanja izvještaja sa najznačajnijim zaključcima i preporukama za daljnje postupanje;*
- *Potrebno je da Ministarstvo u saradnji sa Upravom za indirektno oporezivanje pojača aktivnosti na provjeri računa koje aplikanti podnose kao dokaz investicionih ulaganja, a naročito kod aplikacija koji su podnijeli zahtjeve za ostvarivanje velikog iznosa novčanih podrški;*
- *Potrebno je poduzeti aktivnosti kako bi se kontinuirano vršio nadzor nad namjenskim korištenjem opreme i mehanizacije čija nabavka je sufinansirana u prethodnom periodu iz sredstava transfera, obzirom da su je krajnji korisnici poticajnih sredstava trebali zadržati u vlasništvu najmanje 3 godine. Izvršiti nadzor nad namjenskim korištenjem sredstava doznačenih za realizaciju svih investicijskih projekata preko Razvojna banke u 2010. godini, kao i ostalih projekata za koje nije izvršen nadzor iz 2009. godine. Također je potrebno izvršiti nadzor nad utroškom ranije doznačenih sredstava krajnjim korisnicima na ime ruralnog razvoja, te na osnovu konstatovanog izvršiti analizu postignutih ciljeva u odnosu na utrošena sredstva i predložiti mjere za unapređenje rada;*
- *Potrebno je preispitati opravdanost donošenja odluka vezanih za sufinansiranje 19 projekata u iznosu od po 5.000 KM sa pozicije Podrška očuvanju genoma autohtonih biljaka i životinja, obzirom da za iste nije prezentirana validna dokumentacija kojom se dokazuju uložena sredstva, u skladu sa Uputstvom za ostvarivanje novčanih podrški. Također je potrebno da utvrdi Listu autohtonih biljaka i životinja, kao i da realizaciju poticaja za certifikaciju organske proizvodnje vrši na osnovu prethodnog definisanja koja vrsta certifikata se odnosi na istu, kao i na osnovu prezentirane cijene koštanja za dobivanje navedenog certifikata;*
- *Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava preduzećima „Export-Import Eso“ d.o.o. Vitez, „A-S KOMERC“ d.o.o. Mostar i „Perčinović“ d.o.o iz Tomislavgrada u 2009. godini, te u skladu sa konstatovanim poduzeti adekvatne aktivnosti i eventualni povrat sredstava, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;*
- *Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava po istom osnovu dva puta, u okviru Transfera za poljoprivredu, preduzećima „KIWI – SPORT“ d.o.o Ljubuški, „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada i „RDS PROM“ d.o.o. Mostar. Također je potrebno izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava preduzeću „Mesna industrija Rakitno“ d.o.o. Posušje, te u skladu sa konstatovanim poduzeti adekvatne aktivnosti, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;*
- *Potrebno je da Ministarstvo zajedno sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove poduzme adekvatne aktivnosti kako bi se poslovi kontrole i inspeksijskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali u skladu sa zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije), kako u dijelu donošenja odgovarajućih akata tako i u dijelu poduzimanja aktivnosti na realizaciji istih;*
- *Potrebno je pokrenuti adekvatne aktivnosti u dijelu stvaranja zakonskih uslova da se aplikantima za koje se u postupku obavljanja kontrole utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na*

osnovu nevjerodostojne i nevalidne dokumentacije (fiktivne fakture i slično) izda rješenje u zabrani apliciranja;

- *Potrebno je doraditi Interne procedure o načinu izrade pojedinačnih akata u Službi za pravne, kadrovske i opće poslove u dijelu propisivanja načina pokretanja procedure povrata ranije dodijeljenih sredstava tekućih transfera od strane organizacionih jedinica, vođenja drugostepenog postupka na rješenja o povratima inspektora, kao i procedura donošenja Rješenja o zabrani konkurisanja za bilo koju vrstu novčanih podrški;*
- *Potrebno je da Ministarstvo nastavi saradnju sa Pravobranilaštvom FBiH u dijelu provođenja aktivnosti na izvršenju povrata po osnovu konačnih i izvršnih rješenja, vezanih za isplaćena novčana sredstva za poticaje u poljoprivredi;*
- *Izmjenu Programa utroška sredstava Tekućeg transfera za veterinarstvo vršiti samo uz prethodno odobrenje od strane Vlade FBiH koja donosi isti, u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH, planiranje sredstava istog vršiti uz dosljedno poštivanje postojećih propisa i u realnim iznosima, vodeći računa da se određene aktivnosti iz oblasti veterinarstva finansiraju i iz kreditnih i donatorskih sredstava putem razvojno – investicionih projekata;*
- *Krajnjim korisnicima Transfera za veterinarstvo doznačavanje sredstava vršiti na osnovu potpisanih ugovora kojima će se decidno propisati međusobna prava i obaveze, a za neutrošeni dio istih u utvrđenim rokovima tražiti povrat u Budžet FBiH, a edukacije u oblasti veterinarstva vršiti uz dosljedno poštivanje Plana provođenja obuke službenih veterinara na području FBiH, na osnovu javnog poziva i utvrđenih kriterija za raspodjelu sredstava;*

4. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2009.GODINU

Na osnovu izvršene revizije finansijskih izvještaja za 2010. godinu, a u sklopu iste i provjere da li je postupljeno po preporukama datim u prethodnim revizijama, konstatovali smo da:

Ministarstvo nije postupilo po datim preporukama koje se odnosi na:

- Dosljedno poštivanje članova 5, 6 i 28. Zakona o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji u dijelu načina planiranja sredstava po kantonima, preusmjerenja utvrđenih kvota u slučaju objektivnih okolnosti iz oblasti u oblast, kao i dostavljanja Vladi FBiH Odluke na usvajanje Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava i Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, uz prethodno osigurano mišljenje odbora Parlamenta FBiH na iste;
- Donošenje Godišnjeg operativnog programa implementacije poljoprivredne strategije, u skladu sa Zakonom o poljoprivredi u dijelu poštivanja usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH i uz dosljedno poštivanje odredbi Zakona o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i Zakona o poljoprivrednom zemljištu, kao i u dijelu planiranja samo onih mjera poljoprivredne politike koje je moguće isfinansirati, u okviru raspoloživih sredstava Budžetom FBiH;
- Dosljedno pridržavanje Zakona o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji prilikom donošenja Programa utroška sredstava „Podsticaji u poljoprivredi“, u dijelu određivanja mjera koje će se finansirati iz Budžeta FBiH;
- Preispitivanje stava u vezi finansiranja programskih aktivnosti ruralnog razvoja, u okviru Transfera za poljoprivredu obzirom da iste nisu bile predviđene Zakonom o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji;
- Utvrđivanje obaveze izvještavanja korisnicima i vršenje nadzora nad utroškom sredstava ruralnog razvoja, kao i utvrđivanje mjerljivih kriterija za raspodjelu sredstava podrške dopunskim aktivnostima na poljoprivrednim gazdinstvima;
- Osiguranje da se, u okviru formirane organizacione jedinice Ministarstva, vrše poslovi koji se odnose na koordinaciju, praćenje i izvještavanje o realizaciji projekata, iz oblasti poljoprivrede, u skladu sa Uredbom o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH;

- Izdavanje rješenja o zabrani konkurisanja aplikantima koji počine prekršaj prilikom ostvarivanja prava na novčane podrške, u skladu sa članovima 7, 8 i 26. Zakona o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji;
- Uspostavljanje centralne baze podataka o svim vrstama novčanih podrški i njihovim korisnicima u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, donošenje procedure za njeno korištenje i vođenje, te osigurati da ista ima zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i mogućnost povezivanja podataka sa registrima poljoprivrednim gazdinstava i klijenata;
- Korištenje odobrenih sredstva za realizaciju Transfera za poljoprivredu samo za utvrđene namjene, u skladu sa Programom utroška sredstava, usvojenim od strane Vlade FBiH i uslovima utvrđenim u Uputstvu za ostvarivanje novčanih podrški, i do iznosa raspoloživih sredstava odobrenih Budžetom za fiskalnu godinu za koju se Program i Uputstvo donose;
- Povrat više obračunatih i doznačenih sredstava po osnovu više obračunatih poticaja za tov svinja od strane Posavskog kantona;
- Poduzimanje adekvatnih aktivnosti vezano za dodjelu sredstava preduzećima „Export-Import Eso“ d.o.o. Vitez, „A-S KOMERC“ d.o.o. Mostar i „Perčinović“ d.o.o iz Tomislavgrada i zapisnike federalne poljoprivredne inspekcije koji se odnose na navedene subjekte;
- Preispitivanje opravdanosti i osnovanost donošenja odluka o dodjeli grant sredstava putem Razvojne banke, u ukupnom iznosu od 300.000 KM, za koje zahtjevi za dodjelu sredstava nisu pristigli u utvrđenom roku u Uputstvu za ostvarivanje novčanih podrški za 2009. godinu niti su isti razmatrani od strane Komisije za investicije;
- Propisivanje jasnijih kriterija u Uputstvu za dodjelu novčanih podrški u 2010. godini, u cilju preveniranja da se konstatovani propusti u istom iz 2009. godine ne ponove, kao i preciznije navedu dokazi koje prilaže klijent (fizičko i pravno lice) prilikom apliciranja za sufinansiranje investicionih ulaganja;
- Poduzimanje aktivnosti u cilju donošenja odluka, od strane nadležnog organa, o dodjeli nabavljene opreme kroz razvojno – investicione projekte, u skladu sa članom 14. Zakona o pravima i dužnostima republičkih organa u korištenju sredstava u društvenoj svojini („Sl. list SR BiH“, broj 33/81 i 29/90);
- Osiguranje relevantne dokumentacije, od strane nadležnog organa, na osnovu koje će se izvršiti evidentiranje donirane opreme, u skladu sa zakonskim propisima, u cilju njenog realnog iskazivanja;
- Korištenje službenih vozila Ministarstva vršiti u skladu sa Uredbom o uslovima i načinu korištenja službenih putničkih automobila u organima uprave u FBiH;
- Zaključivanje ugovora o djelu u skladu sa zakonskim propisima koji reguliraju navedenu oblast, i vršenja isplata uz prethodno dostavljene izvještaje o izvršenim uslugama.

Ministarstvo je djelimično postupilo po datim preporukama koje se odnose na:

- Uspostavljanje funkcionalnog sistema internih kontrola u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa, vršenje dopune Pravilnika o internim kontrolama – internim kontrolnim postupcima u djelu procjene kontrolnog rizika za sve značajnije procese koji se obavljaju u Ministarstvu, kao i uspostavljanje funkcije interne revizije;
- Donošenje procedure kojom će se definisati postupci odgovornih osoba Ministarstva prilikom obavljanja kontrola novčanih podrški, njihova ovlaštenja i odgovornosti, kao i daljnja postupanja od strane nadležnih službi nakon konstatovanih činjenica na terenu ili nakon dobivenih informacija od strane federalne poljoprivredne inspekcije (iste treba doraditi);
- Poduzimanje svih neophodnih aktivnosti da se, u skladu sa zakonski određenim rokom (11.12.2010. godine) funkcionalno osposobe Registar gazdinstava i Registar klijenata, te kako bi se isti mogli koristiti prilikom realizacije novčanih podršku iz Budžeta FBiH za 2011. godinu, kao i za druge predviđene namjene;
- Korištenje sredstva Transfera za poljoprivredu samo za utvrđene namjene, u skladu sa Programom utroška sredstava, usvojenim od strane Vlade FBiH i Uputstvom za ostvarivanje novčanih podrški;
- Potpisivanje ugovora o izvršenju sa krajnjim korisnicima tekućih transfera kojima će se decidno definisati međusobna prava i obaveze, kako bi se prema istima eventualno mogle poduzeti adekvatne mjere;

- Pravovremeno poduzimanje aktivnosti, u skladu sa zakonskim propisima, u cilju izrade Strategije poljoprivrede 2010 – 2014 godina i Strategije upotrebe poljoprivrednog zemljišta, u skladu sa procedurama utvrđenim zakonskim propisima;
- Obavljanje uvida u dokumentaciju i poduzimanje adekvatnih aktivnosti vezano za dodjelu sredstava preduzećima „Sladoleđ Kamenko“ d.o.o. Grude i ZZ „Ledenička dolina“ Gradačac, kao i zapisnike federalne poljoprivredne inspekcije u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;
- Donošenje odluka o dodjeli grant sredstava u vrijednosti od 25 % iznosa investicije putem Razvojne banke na osnovu validne dokumentacije, koju je potrebno propisati Uputstvom za ostvarivanje novčanih podrški u narednom periodu;
- Donošenje procedure kojom će se propisati obaveze organizacionih jedinica u vezi iniciranja i izdavanja rješenja o povratima isplaćenih novčanih podrški, i osiguranje vođenja pomoćnih evidencija na način koji će omogućiti praćenje svakog predmeta i statusa istog;
- Intenziviranje aktivnosti na izvršenju povrata po osnovu konačnih i izvršnih rješenja sa Pravobranilaštvom FBiH, vezanih za isplaćena novčana sredstva za poticaje u poljoprivredi;
- Poduzimanje adekvatnih aktivnosti zajedno sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove kako bi se poslovi kontrole i inspeksijskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali u skladu sa zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije), kako u dijelu donošenja odgovarajućih akata tako i u dijelu poduzimanja aktivnosti na realizaciji istih;
- Pravilno vršenje popisa i usklađivanje stanja sredstava i njihovih izvora iskazanih u knjigovodstvu sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, u skladu sa čl. 25. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Ministarstvo je postupilo po preporukama, datim nakon obavljene revizije finansijskih izvještaja za 2009. godinu, u dijelu:

- Uvida u cjelokupnu dokumentaciju vezano za izvršena ulaganja u stručne projekte, finansirane u 2007, 2008. i 2009. godini, utvrđivanje njihove provodivosti u praksu, poduzimanja adekvatnih aktivnosti u cilju implementiranja istih, odnosno preispitivanja opravdanosti finansiranja u narednom periodu;
- Vršenja stručnog prihvatanja (valorizacije) stručnih projekata od strane Vijeća za istraživanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju, kao i traženja kompletnih finansijskih izvještaja od nadležnih ustanova za izradu finansiranih stručnih projekata, u cilju potvrđivanja namjenskog trošenja doznačenih budžetskih sredstava;
- Poduzimanje konkretnih aktivnosti u dijelu donošenja provedbenog akta na osnovu kojeg će se moći pratiti primjena stručnih projekata u praksi, odnosno prilikom izrade programa utroška sredstava Transfera za poljoprivredu;
- Poduzimanje konkretnijih aktivnosti kako bi se od strane kantonalnih ministarstava dosljedno ispoštovale odredbe Programa utroška sredstava i Uputstva za ostvarivanje podsticaja u poljoprivredi, u dijelu pridržavanja utvrđenih procedura i rokova;
- Donošenja odluka o garantovanim cijenama, prilikom provođenja tržišno – cjenovnih mjera poljoprivredne politike, u skladu sa članovima 6 i 10. Zakona o poljoprivredi;
- Vođenja računa da se prilikom planiranja Programa utroška sredstava „Podsticaji u poljoprivredi“ uravnoteže dodijeljena sredstva na način da se osigura isplata podsticaja za mlijeko za 4 kvartala, u svakoj budžetskoj godini;
- Unapređenja procedura u 2010. godini u dijelu preciziranja Uputstva za dodjelu novčanih podrški u 2010. godini, na način da se propišu jasniji kriteriji, te precizno navedu relevantni dokazi, da se obrada i stručna kontrola, a po potrebi i nadzor nad klijentima koji su aplicirali za investiciona ulaganja, vrši prije nego što se predmeti dostave na razmatranje i rješavanje Komisiji za investicione projekte jer se na taj način smanjuje mogućnost zloupotreba od strane aplikantata;
- Vršenja nadzora nad namjenskim trošenjem sredstava doznačenih za realizaciju svih investicionih projekata putem Razvojne banke u 2008. i 2009. godini;
- Vršenja uvida u cjelokupnu dokumentaciju vezano za 4 vozila za koja u Ministarstvu nisu raspolagali sa adekvatnom dokumentacijom (od kojih su tri prodana), i u skladu sa konstatovanim poduzimanje adekvatnih mjera.

Zbog ograničenja vremena obavljanja revizije ne procjenjujemo izvršenje preporuke koja se odnosi na korisnike dodijeljenih sredstava u 2009. godini na ime podrške edukacijama, stručnim skupovima i seminarima, podršku organizovanju poljoprivrednika, kao i izradu EU legislative i promidžbu programa iz oblasti poljoprivrede u dijelu njihovog obavezivanja na dostavljanje finansijskih izvještaja sa prapatnom relevantnom finansijskom dokumentacijom, na osnovu koje je bilo potrebno izvršiti nadzor nad namjenskim utroškom dodijeljenih sredstava, a po potrebi izvršiti i obilazak terena radi obavljanja uvida u originalnu dokumentaciju.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 Sistem internih kontrola

Radi ostvarenja programskih ciljeva rada, kao i ekonomičnog, efikasnog i efektivnog trošenje javnih sredstava neophodno je imati uspostavljen funkcionalan sistem interne kontrole, koji je odgovornost menadžmenta. Faktor koji najviše utiče na funkcionalnost istog je povoljno kontrolno okruženje koje prvenstveno dolazi do izražaja kroz organizacionu strukturu, način rukovođenja, prenošenje ovlaštenja, vrednovanje rezultata rada, sistem nagrađivanja i poštivanje postojećih zakonskih i ostalih propisa.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva utvrđena je unutrašnja organizacija, djelokrug organizacionih jedinica, sistematizacija radnih mjesta, opis poslova i zadataka po radnim mjestima. Navedenim aktom sistematizovano je 180 radnih mjesta (od čega 162 u Ministarstvu i 18 u Federalnoj upravi za šumarstvo), a na dan 31.12.2010. godine ukupno je bilo uposleno 94 izvršioca. Izvršenom revizijom konstatovano je da je, pored 4 savjetnika u stalnom radnom odnosu, angažovana još jedna osoba, po osnovu ugovora o djelu, za obavljanje poslova stručne obrade najsloženijih pitanja iz oblasti poljoprivrede, a koje u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, trebaju obavljati savjetnici koji su u stalnom radnom odnosu.

Pri Ministarstvu se nalaze i dvije jedinice za implementaciju projekata, i to: PIU šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog finansiranja, međutim, obavljanje poslova i zadataka od strane navedenih jedinica nije sistematizovano Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva, što nije u skladu sa Uredbom o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH („Sl. novine FBiH“, broj 48/03) koja je predviđjela da Ministarstvo putem organizacione jedinice u svom sastavu implementira projekte od značaja za Federaciju koje odobri Vlada FBiH i upravlja domaćim i stranim sredstvima namijenjenim za realizaciju projekata. Sistematizacija poslova koje obavljaju jedinice za implementaciju projekata je potrebna i iz razloga funkcionalnog uređivanja statusa i odgovornosti istih, kao i trajnog rješavanja pitanja implementacije svih postojećih i budućih projekata za koje je izvjesno da će se implementirati.

Iako je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji predviđeno da se poslovi pripremanja i koordiniranja razvojnih projekata, te provođenje i upravljanje istima iz nadležnosti Ministarstva vrše putem Službe za razvoj i upravljanje projektima i u Sektoru za vodoprivredu (u okviru Odsjeka za razvojne projekte u oblasti voda), na osnovu provedene revizije smo utvrdili da navedene organizacione jedinice nisu dovoljno popunjene za obavljanje navedenih poslova, u skladu sa Uredbom o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH. S tim u vezi ističemo da je Vlada FBiH još 08.07.2009. godine dala saglasnost Ministarstvu da pristupi formiranju **Stalne jedinice za upravljanje Projektom Evropske investicione banke (EIB) pod nazivom “Vodoopskrba i sanitacija u FBiH”, čija ukupna vrijednost projekta iznosi 121 milion EUR-a**, međutim, ista u vrijeme obavljanja konačne revizije nije bila formirana, što utiče na implementaciju navedenog Projekta. Privremeno je formirana Radna grupa za upravljanje ovim projektom sastavljena od uposlenika Ministarstva i Agencija za vodno područje rijeke Save i Jadranskog mora, čiji rad u skladu sa aktom o formiranju nadziru odgovorne osobe iz Ministarstva. Tek u septembru 2010. godine pokrenuta je procedura Izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji kojom se uvodi novi Odsjek za upravljanje projektima (PMU) u okviru Sektora za vodoprivredu, sa predviđenih 5 radnih mjesta za obavljanje ovih poslova, na koji je Vlada FBiH dala saglasnost 20.01.2011. godine. Po Zaključku Vlade FBiH od 10.08.2010. godine, Ministarstvo je u februaru 2011. godine započelo proceduru prijema novih uposlenika kvalificiranih za obavljanje poslova vezanih za Stalnu jedinicu za implementaciju navedenog projekta koja je završena u maju 2011. godine donošenjem

Rješenja o postavljenju 4 državna službenika, međutim, još uvijek nije u saradnji sa Ministarstvom finansija otpočeta aktivnost na formiranju Nadzornog odbora projekta.

Ministarstvo je u skladu sa Smjernicama za uspostavu i jačanje internih kontrola kod budžetskih korisnika donijelo sve pisane procedure. Pravilnikom o internoj kontroli Ministarstva definisani su kontrolni postupci, postupci informisanja i komuniciranja, te izvršena procjenu rizika za određene aktivnosti i propisani postupci nadgledanja za pojedine procese poslovanja. Navedeni Pravilnik o internim kontrolama je, po preporuci revizije, nadograđen u septembru 2010. godine u dijelu procjene kontrolnog rizika za sve značajnije procese koji se obavljaju od strane sektora i službi, u cilju smanjenja vjerovatnoće da će doći do neželjenih dešavanja zbog nedovoljnog funkcionisanja internih kontrola. Na osnovu provedene revizije utvrdili smo da je Ministarstvo u revidiranoj godini poduzimalo mjere kako bi provodilo kontrolne aktivnosti prilikom obavljanja poslova koji su procijenjeni kao visoko rizičnim (kontrola i superkontrola aplikacija na terenu, razmatranje predmeta iz nadležnosti Komisije za investicije i Komisije za raspodjelu sredstava ruralnog razvoja, prosljeđivanje određene dokumentaciju na provjeru nadležnim institucijama, pokretanje postupka povrata novčanih sredstava protiv klijenata koji su nenamjenski koristili dodjeljivana finansijska sredstva). Pored navedene izmjene Pravilnika o internim kontrolama, u 2010. godini su, u cilju poboljšanja sistema internih kontrola, donesene i Interne procedure o načinu prijema i obrade zahtjeva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji za investicione projekte, stručne projekte, ruralni razvoj i ostale novčane podrške koje korisnici ostvaruju preko Ministarstva, Procedure za kontrolu na terenu, Interne procedure o načinu izrade pojedinačnih akata u Službi za pravne, kadrovske i opće poslove i Interne procedure o postupku pripreme, realizacije i praćenja stručnih projekata, strategija i programa u poljoprivredi. Međutim, ne može se potvrditi da su navedene procedure u potpunosti implementirane imajući u vidu da su u toku revizije konstatovani propusti i date preporuke za otklanjanje istih.

Nakon provedene revizije finansijskih izvještaja za 2010. godinu utvrdili smo da je **sistem internih kontrola nezadovoljavajući i u dijelu**: uspostavljanja odgovarajuće kontrole nad korištenjem i potrošnjom goriva za dio vozila u skladu sa Pravilnikom o načinu korištenja službenih vozila (tačka 5.5.1. Izvještaja); zaključivanja ugovora o djelu za radna mjesta koja su utvrđena i popunjena u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, kao i nepostojanja kriterija za utvrđivanje visine naknade za iste (tačka 5.5.1. Izvještaja) ; ostvarivanja prava na naknadu za rad u komisijama (tačka 5.5.1. Izvještaja); pravilnog obračunavanja naknade za prijevoz i smještaj državnim službenicima; reprezentacije; obračuna i pravdanja putnih naloga u inostranstvu, evidentiranja izdataka za računovodstvene i revizorske usluge preduzeća u kojima nadzor nad radom istih, u ime Vlade FBiH, vrši Ministarstvo na predviđenim pozicijama za troškove redovnog poslovanja, što smo detaljnije obrazložili u Pismu menadžmentu.

Ministarstvo, obzirom da ispunjava propisane kriterije, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, trebalo je da uskladi interne propise i uspostavi funkciju interne revizije do avgusta 2009. godine. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sistematizovani su poslovi obavljanja interne revizije u okviru Jedinice za internu reviziju Ministarstva (2 radna mjesta), ali ista nisu bila popunjena u vrijeme završetka naše revizije.

Izvršiti dopune donesenih internih procedura i uspostaviti funkcionalni sistem internih kontrola u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;

Također je potrebno uspostaviti funkciju interne revizije, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;

5.2 Obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva

Novim **Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju** (u daljem tekstu: novi Zakon o novčanim podrškama iz 2010. godine) donesenim u julu 2010. godine propisane su mjere i modeli novčanih podrški, izvori finansiranja, odabir prioriteta i visina sredstava (u iznosu od 3 do 6 % iznosa budžetskih prihoda i primitaka u tekućoj godini), korisnici novčanih podrški, način realizacije, nadzor nad provođenjem zakona, kaznene odredbe, prijelazne i završne odredbe, kao i druga pitanja u vezi sa novčanim podrškama. Danom stupanja na snagu ovog Zakona (02.08.2010. godine) prestaje važiti **Zakon o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji** (u daljem tekstu: Zakon o novčanim podrškama), a ostaju na snazi do kraja godine Program utroška sredstava „Transfera za poljoprivredu“ za 2010. godinu i Uputstvo za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, doneseni na osnovu

istog. Novim Zakonom o novčanim podrškama iz 2010. godine propisuje se **5 modela za ostvarivanje novčanih podrški** (model poticaja proizvodnji, kapitalnim ulaganjima, ruralnog razvoja, podrške dohotku i ostale vrste podrški), kao i donošenje **posebnih podzakonskih propisa** u roku od 90 dana od stupanja na snagu Zakona, kojima će se propisati način i uslovi za ostvarivanje podrški u okviru svakog od modela, **koje Ministarstvo iako je trebalo nije donijelo do završetka ove revizije.**

U skladu sa zakonskim propisima, odabir prioriteta novčanih podrški koje se finansiraju iz budžetskih sredstava vrši se u skladu sa strateškim opredjeljenjima u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, te je stoga u 2006. godini urađena **Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH za period 2006 – 2010. godina** (u daljem tekstu: Strategija razvoja poljoprivrede), koja je od strane Parlamenta FBiH usvojena u oktobru 2007. godine. Strategija razvoja poljoprivrede u sebi sadrži i **Akcioni plan** kojim su predviđene aktivnosti, nosioci i rokovi za provedbu iste, kao i ciljevi koji se trebaju postići implementacijom istih. Između ostalog, bilo je predviđeno i da Federalno ministarstvo poljoprivrede sačini Prijedlog Izmjena i dopuna postojećeg Zakona o novčanim podrškama do kraja 2007. godine kako bi se povećala izdvajanja za novčane podrške iz Budžeta FBiH u iznosu od 6 %, smanjio broj proizvoda koji se stimulišu i promoviše konkurentna proizvodnja koja ostvaruje veću dobit. **Iako su se, u međuvremenu, desile značajne promjene u okruženju, a prvenstveno u odnosima između države BiH i zemalja Evropske unije, kao i zemalja u okruženju, što je imalo za posljedicu provođenje određenih aktivnosti iz oblasti poljoprivrede na nivou BiH i prihvatanja istih od strane FBiH, u 2010. godini navedeni Akcioni plan implementacije Strategije nije revidiran niti je sačinjavan Izvještaj o njegovoj realizaciji prema nadležnim organima i institucijama.** Tek u martu 2011. godine, na prijedlog Ministarstva, Vlada FBiH je donijela **Odluku o davanju saglasnosti za produženje važenja Strategije razvoja poljoprivrede za 2 godine** a kao razlog je navedeno da je provedba navedene Strategije otpočela tek u 2008. godini, tako da se ista sada odnosi na period 2008 – 2012. godine. **Međutim, usvojene Izmjene Strategije razvoja poljoprivrede još uvijek nisu poslate Parlamentu FBiH na potrebno odobrenje.** Sastavni dio Odluke Vlade FBiH je i **revidirani Akcioni plan** kojim su izvršene izmjene, dopune i usaglašavanje ciljeva, aktivnosti, nositelja i rokova u oblasti poljoprivrede, upravljanja zemljištem, ruralnom razvoju i prehrambenoj industriji. Zbog značajnosti provođenja utvrđenih zadataka iz Akcionog plana provedbe Strategije razvoja poljoprivrede **navodimo značajnije aktivnosti koje se trebaju provesti u 2011. godini od kojih ističemo:** usvajanje Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama, donošenje Zakona o organskoj (ekološkoj) poljoprivredi i Zakona o stočarstvu FBiH, donošenje novog Zakona o veterinarstvu FBiH koji je usklađen sa Zakonom o veterinarstvu BiH, **kao i** donošenje Zakona o područjima sa otežanim uslovima privređivanja u poljoprivredi u FBiH, Zakona o morskom ribarstvu i usklađivanje postojećeg Zakona o slatkovodnom ribarstvu sa propisima Evropske unije **u 2012. godini.**

Zakonom o poljoprivredi donesenim u decembru 2007. godine uređeni su: ciljevi i mjere poljoprivredne politike, korisnici prava, definirano je poljoprivredno gazdinstvo, određen pojam poljoprivrednik, institucionalna podrška, obaveštavanje u poljoprivredi i vođenje registara, upravni i inspekcijski nadzor, kaznene odredbe, kao i druga pitanja od značaja za poljoprivredu. U skladu sa članom 5. Zakona o poljoprivredi, Ministarstvo je u aprilu donijelo **Godišnji operativni program implementacije poljoprivredne strategije**, kojim se opredijelilo za mjere poljoprivredne politike koje će se finansirati iz Budžeta FBiH za 2010. godinu, a iste je najvećim dijelom **ugradilo i u Program utroška sredstava** sa kriterijima raspodjele sredstava „Podsticaj za poljoprivredu“ za 2010. godinu (u daljem tekstu: Program utroška sredstava „Podsticaja za poljoprivredu“). **Na osnovu uvida u dokumentaciju i imajući u vidu da je tek u julu 2010. godine donesen novi Zakon o novčanim podrškama kojim je izvršeno njegovo usklađivanje sa Zakonom o poljoprivredi, ne može se potvrditi da je Godišnji operativni program implementacije poljoprivredne strategije za 2010. godinu sačinjen na osnovu Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH za period 2006 – 2010. godina, kao i da je Program utroška sredstava „Podsticaja za poljoprivredu“ za 2010. godinu sačinjen uz dosljednu primjenu važećeg Zakona o novčanim podrškama.**

Vezano za implementaciju člana 5. Zakona o novčanim podrškama, na osnovu uvida u prezentiranu dokumentaciju, nije se moglo potvrditi da je Ministarstvo prilikom donošenja Programa raspolagalo potrebnim informacijama iz svih kantona o tome da li su poticaji za resurse koji se podstiču predviđeni i kantonalnim budžetima. Kao i prethodne godine, **preraspodjela sredstava po kantonima nije izvršena na osnovu procentualnog udjela pojedinih resursa po kantonima u ukupnoj proizvodnji ili djelatnosti na nivou FBiH, i uz poštovanje uslova da i kanton kojem se preraspodjeljuju sredstva iz federalnog budžeta, kantonalnim budžetom predviđa učešće tog kantona u poticanju navedenih resursa.**

Programom utroška sredstava „Podsticaja za poljoprivredu“ za 2010. godinu nije bila izvršena preraspodjela sredstava federalnih poticaja po kantonima, već je Ministarstvo izvršenu realizaciju od strane pravnih i fizičkih lica u toku godine, ugradilo u posljednju Izmjenu Programa utroška sredstava od 31.12.2010. godine. Kako kantoni nisu imali određene kvote po vrstama novčanih podrški, nije im bilo omogućeno da, u skladu sa članom 6. naprijed navedenog Zakona, radi objektivnih okolnosti, neutrošena sredstva preusmjeravaju na druge stavke unutar oblasti ili iz oblasti u oblast, uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva. Utvrdili smo da Ministarstvo nije u skladu sa članom 28. Zakona o novčanim podrškama, u propisanom roku dostavilo Prijedlog Odluke o usvajanju Programa utroška sredstava „Podsticaji za poljoprivredu“ za 2010. godinu Vladi FBiH, kao i da nije u roku od 15 dana od dana usvajanja Programa utroška sredstava od strane Vlade FBiH donijelo Uputstvo za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji (u daljem tekstu: Uputstvo). Na navedenu Odluku i Uputstvo, u skladu sa članom 28. Zakona, saglasnost je dobivena samo od strane Odbora za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Doma naroda Parlamenta FBiH (28.01.2010. godine), međutim, nije nam prezentirana dokumentacija da se je o istom pozitivno izjasnio i Odbor za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Predstavničkog doma Parlamenta FBiH. Imajući u vidu da se nepoštivanje zakonskih rokova za sačinjavanje Programa utroška sredstava i Uputstva, od strane Ministarstva ponavlja svake godine, potrebno je da Ministarstvo poduzme sistemske mjere u svojoj organizaciji kako bi na vrijeme raspolagalo sa tačnim podacima, vezanim za realno planiranje, a posebno u dijelu koji se tiče prenosa proizvodnji iz godine u godinu i izrade navedenih akata na način određen zakonskim propisima. Neusaglašenost i nedosljedno provođenje Zakona o novčanim podrškama, kao i nedovoljno definisanje strateških opredjeljenja imalo je jednim dijelom za posljedicu da su u toku 2010. godine (zbog dostavljenih zahtjeva za poticajnim sredstvima koja prethodno nisu bila planirana u dovoljnom iznosu) čak 4 puta vršene izmjene Programa utroška sredstava i 5 puta izmjene Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški.

Ministarstvo je, u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama, obavezno da vodi centralnu bazu podataka o svim vrstama novčanih podrški i njihovim korisnicima, za čiju izradu je u 2008. godini sklopilo ugovor sa preduzećem „KING ICT“ d.o.o. Sarajevo, međutim isto još uvijek nije završilo posao koji mu je unaprijed plaćen u 2008. godini (29.835 KM). Ministarstvo je uspostavilo pomoćnu evidenciju (u excel tabelama), međutim, navedena evidencija ne pruža zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i ima ograničene mogućnosti. Ne može se potvrditi da je Ministarstvo uspostavilo adekvatnu bazu podataka i propisalo proceduru za njeno korištenje i vođenje. Uspostavljena baza podataka trebala bi omogućiti povezivanje podataka sa aplikacijom registara poljoprivrednih gazdinstava i klijenata za čiju izradu je kroz implementaciju „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj“ angažovana ista firma.

Ministarstvo nije u određenom roku, najkasnije do 15. maja 2011. godine sačinilo Godišnji izvještaj o stanju poljoprivrede za 2010. godinu (Zeleni izvještaj) i dostavilo Vladi FBiH, koja ga je bila dužna dostaviti Parlamentu FBiH najkasnije do 30.06.2010. godine, u skladu sa članom 52. Zakona o poljoprivredi.

U saradnju sa Vladom FBiH, revidiranu Strategiju razvoja poljoprivrede za period 2008 – 2012 godina, usvojenu od strane iste (zajedno sa novim Akcionim planom), dostaviti Parlamentu FBiH na odobrenje;

Potrebno je da se, u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, donesu provedbeni propisi za ostvarivanje novčanih podrški kojima će se propisati način i uslovi za ostvarivanje podrški u okviru svakog od predviđenog modela poticanja (model poticaja proizvodnji, kapitalnim ulaganjima, ruralnog razvoja, podrške dohotku i ostale vrste podrški);

Godišnji operativni program implementacije poljoprivredne strategije donositi u skladu sa Zakonom o poljoprivredi u dijelu poštivanja usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH i uz dosljedno poštivanje odredbi Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i Zakona o poljoprivrednom zemljištu;

Prilikom donošenja Programa utroška sredstava „Transfera za poljoprivredu“, dosljedno se pridržavati Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, u dijelu određivanja mjera koje će se finansirati iz Budžeta FBiH;

Poduzeti aktivnosti na realizaciji zaključenog ugovora sa preduzećem „KING ICT“ d.o.o. Sarajevo i uspostavljanju centralne baze podataka o svim vrstama novčanih podrški i njihovim korisnicima. Također je potrebno osigurati da navedena baza ima zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i

mogućnost povezivanja podataka sa registrima poljoprivrednih gazdinstava i klijenata za koje aplikaciju radi ista firma, a čija izrada je još uvijek u toku;

Konačan Prijedlog Programa utroška sredstava Transfera za poljoprivredu, urađen u saradnji sa odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, dostaviti Vladi FBiH u roku utvrđenom članom 4. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju;

U skladu sa Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave u nadležnosti Ministarstva je obavljanje poslova iz oblasti šumarstva. Ustavni sud FBiH je na sjednici održanoj 14. aprila 2009. godine donio Presudu broj: U-26/8 („Službene novine FBiH“, broj 36/09) kojom se utvrđuje da je Zakonom o šumama („Službene novine FBiH“, broj 20/02, 29/03 i 37704) povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu. Ovom Presudom Parlamentu FBiH je data mogućnost kao prelazno rješenje, da u konsultaciji sa Savezom opština i gradova FBiH usaglasi ovaj Zakon sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ove Presude u „Službenim novinama FBiH“ do kada se ovaj Zakon može primjenjivati. Ministarstvo je u 2009. godini poduzelo aktivnosti na usaglašavanju spornih odredbi Nacrta Zakona o šumama sa predstavnicima Saveza opština i gradova FBiH, ali Prijedlog Zakona o šumama 20.10.2009. godine nije dobio potrebnu podršku od strane zastupnika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH. Prezentiran nam je dokaz da je Ministarstvo 26.02.2010. godine prema Vladi FBiH uputilo novi Nacrt Zakona o šumama kojim predlaže da se isti utvrdi kao Prijedlog i uputi u proceduru usvajanja po hitnom postupku iz razloga postojanja neodložne potrebe i činjenice da bi donošenje istog u redovnom postupku moglo izazvati štetne posljedice za FBiH, koji nije razmatran od strane Vlade FBiH. I grupa poslanika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH je u 2010. godini predložila svoj Prijedlog Zakona o šumama, a Vlada FBiH je u međuvremenu donijela Uredbu o šumama za koju je Ustavni sud FBiH na sjednici održanoj 12.10.2010. godine utvrdio Mišljenje kojim ukazuje da Vlada FBiH nije imala zakonski osnov za uređenje materije iz oblasti šumarstva, odnosno donošenje Uredbe o šumama. Obzirom da zakonskim propisima nije regulisana oblast šumarstva, koja je data u nadležnost Ministarstvu, isto je imalo i ima uticaja na zakonitost njegovog rada.

U saradnji sa Vladom FBiH, poduzeti neophodne aktivnosti u cilju donošenja Zakona o šumama FBiH kojim će se ispoštovati Odluka Ustavnog suda FBiH, u smislu poštivanja odredbi Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH;

Obilježavanje ovaca, koza i svinja i unos u Jedinствeni registar domaćih životinja kojeg **vodi Federalni agrimediteranski zavod u Mostaru**, za područje Federacije BiH vrši se u skladu sa Pravilnikom o obaveznom označavanju i upisu u Jedinствeni registar ovaca, koza i svinja te vođenju evidencija („Sl. novine FBiH“, broj 87/07), donesenim od strane ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva na osnovu člana 16. Zakona o veterinarstvu FBiH. **Obilježavanje goveda** i unos podataka u Jedinствenu bazu podataka koju **vodi Agencija za obilježavanja životinja BiH u Banjoj Luci**, vrši se u skladu sa Pravilnikom o obilježavanju i šemi kontrole kretanja životinja u BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 28/03), donesenim od strane Vijeća ministara BiH na osnovu člana 16. Zakona o veterinarstvu u BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 34/02). Rad Regionalnih ureda za unos podataka (Sarajevo, Tuzla, Mostar i Bihać) za potrebe registracije goveda, imanja, klaonica, stočnih pijaca, distribuciju obrazaca i ušnih markica, preuzimanje obrazaca od područnih veterinarskih organizacija, te unosa i dostave podataka Operativnoj agenciji u Banja Luci se je u 2010. godini finansirao iz Budžeta FBiH. U skladu sa Zaključkom Vlade FBiH V broj 307/2010 od 14.04.2010. godine kojim je u cilju smanjenja troškova zadužila Ministarstvo da smanji broj Regionalnih ureda za unos podataka sa četiri na jedan, ministar je tek 04.11.2010. godine donio Rješenje kojim je propisano da **od 01.01.2011. godine prestaju sa radom Regionalni uredi za unos podataka u Sarajevu, Tuzli, Mostaru i Bihaću, te se uspostavlja jedan Regionalni ured za unos podataka na području FBiH**. Prema prezentiranoj dokumentaciji, kao i uvidom način rada iste konstatovano je da **nije uspostavljena funkcionalna baze podataka goveda, što predstavlja ograničavajući faktor i sa stanovišta vršenja kontrola prilikom dodjele sredstava novčanih podrški u oblasti poljoprivrede (animalna proizvodnja), kao i obavljanja poslova inspeksijskog nadzora**.

Početkom 2010. godine Vijeće ministara BiH je donijelo Pravilnik o obilježavanju i kontroli kretanja životinja u Bosni i Hercegovini („Sl. glasnik BiH“, broj 13/10) kojim se propisuje **jedinствен način obilježavanja za goveda, ovce, koze i svinje u BiH**, vođenje **Državne baze podataka (DBP)** od strane Agencije za obilježavanje životinja BiH i njeno preuzimanje osnovne baze podataka (ovce, koze i svinje) od Federalnog agrimediteranskog zavoda iz Mostara. Navedeni Pravilnik se trebao primjenjivati od 01. jula

2010. godine, međutim ovaj rok je do sada prolongiran već dva puta - zadnji put na 01.07.2011. godine, iz razloga što nije završena aplikacija za bazu podataka koje poslove je trebalo završiti u sklopu realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj – ARDP“, od strane implementacijske jedinice iz Republike Srpske. (Detaljnije o ovom projektu pogledati u dijelu Izvještaja pod tačkom 5.3. Izvještaja).

Putem Vlade FBiH, poduzeti adekvatne aktivnosti prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, u čijoj nadležnosti je rad Ureda za veterinarstvo BiH i Agencije za obilježavanje životinja BiH, kao i implementacija „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj – ARDP“ kako bi se realizovale aktivnosti na uspostavi Državne baze podataka (Jedinstvenog načina obilježavanja za govede, ovce, koze i svinje u BiH);

5.3 Razvojno – investicijski projekti Ministarstva

Planom razvojno – investicionih projekata u FBiH, koji čine sastavni dio Budžeta FBiH za 2010. godinu, utvrđeni su projekti u nadležnosti Ministarstva čije izvršenje, prema prezentiranim podacima u IP obrascima, iznosi 16.198.838 KM a isti su se finansirali iz kreditnih sredstava, donacija i Budžeta FBiH. Uredbom o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH („Sl. novine FBiH“, broj 48/03) predviđeno je da Ministarstvo putem organizacione jedinice u svom sastavu implementira projekte od značaja za Federaciju koje odobri Vlada FBiH i upravlja domaćim i stranim sredstvima namijenjenim za realizaciju projekata. Za obavljanje navedenih poslova, u okviru Ministarstva formirane su dvije Jedinice za implementaciju projekata na čijem čelu se nalaze direktori jedinica, i to: PIU šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog finansiranja i iste su od strane Federalnog zavoda za statistiku razvrstane kao jedinice u sastavu Ministarstva koje koriste njegov porezni identifikacioni broj, međutim, konstatovano je da navedene jedinice, odnosno opis poslova i zadataka nije utvrđen i sistematizovan Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva, a angažovanje uposlenika za rad u istim se vrši putem ugovora. U 2010. godini je putem navedenih implementacijskih jedinica Ministarstva utrošeno 13.828.000 KM, a 2.370.838 KM su troškovi projekata iz oblasti voda (Zaštita kvaliteta voda i Upravljanjem slivom Neretve i Trebišnjice), čiji implementatori su Agencije za vodna područja slivova Jadranskog mora i rijeke Save (za koje se od strane Sektora za vodoprivredu Ministarstva vrši praćenje i koordinacija). U okviru Ministarstva postoji sistematizovana Služba za razvoj i upravljanje projektima za koju ne možemo potvrditi da je obavljala predviđene poslove i zadatke utvrđene Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, što je imalo za posljedicu da nije vršena koordinacija, praćenje i izvještavanje o implementaciji određenog broja tekućih projekata mada su isti Aneksom budžeta razvrstani u resor Ministarstva, već su (prema izjavama odgovornih osoba) implementatori projekata direktno vršili izvještavanje prema Federalnom ministarstvu finansija putem IP obrazaca. Vezano za utrošak sredstava preko posebnih transakcijskih računa (izvan Jedinstvenog računa trezora FBiH) putem kojih se vrše plaćanja vezana za realizaciju projekata čiji implementator je Ministarstvo, utvrdili smo da knjigovodstvena evidencija koja se vodi od strane jedinica za implementaciju ne daje realnu sliku o utrošku kako budžetskih, tako i kreditnih i donatorskih sredstava, što nije u skladu sa Instrukcijom o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvještavanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte („Sl. novine FBiH“, broj 75/09). Nije nam prezentirana dokumentacija da su, u skladu sa Zakonom o izvršavanju budžeta FBiH i ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija, kvartalni izvještaji o implementaciji razvojno – investicijskih projekata dostavljani Federalnom ministarstvu finansija, kao ni informacije o problemima u realizaciji postojećih i novim razvojnim projektima čija realizacija, iako je bila planirana, nije otpočela u revidiranoj godini (podatke o pripremi i pregovorima) prema Vladi FBiH. Uspostavljena praksa sačinjavanja „Informacija“ umjesto godišnjih izvještaja, koja je primjenjivana u ranijem periodu, koncipirana je da daje samo afirmativne podatke u korist implementatora, bez analize postignutih rezultata u odnosu na sve prihvaćene obaveze projekata koji se finansiraju iz kreditnih, donatorskih i budžetskih sredstava koju bi trebalo prekinuti.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sistematizovati poslove i zadatke vezane za implementaciju projekata od značaja za Federaciju iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i osigurati da se isti obavljaju u okviru posebne organizacione jedinice, u skladu sa članom 4. Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstvima za razvoj u FBiH i u cilju uspostavljanja hijerarhijske odgovornosti za njihovu realizaciju;

Izvršiti uvid u relevantnu dokumentaciju, vezanu za implementaciju razvojno – investicijskih projekata razvrstanih Aneksom budžeta u oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u cilju utvrđivanja nadležnosti i ispunjavanja uloge Ministarstva u dijelu koji se odnosi na koordinaciju, praćenje i izvještavanje o realizaciji projekata, u skladu sa Uredbom o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH;

Potrebno je uspostaviti knjigovodstvenu evidenciju trošenja sredstava kroz projekte koje implementiraju PIU šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog finansiranja, na način da ista daje realnu sliku o utrošku kako budžetskih, tako i kreditnih i donatorskih sredstava, u skladu sa Instrukcijom o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvještavanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte.

Izvjestavanje o utrošku sredstava razvojno - investicionih projekata vršiti u skladu sa Zakonom o izvršavanju budžeta FBiH, ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija. Izvještaji trebaju sadržavati i informacije o novim razvojnim projektima čija realizacija, iako je bila planirana, nije otpočela u revidiranoj godini (podatke o pripremi i pregovorima), kao i analizu postignutih rezultata u odnosu na prihvaćene obaveze (iz projekata) koji se finansiraju iz kreditnih, donatorskih i budžetskih sredstava.

Potrebno je sačiniti izvještaje o utrošku sredstava razvojno – investicijskih projekata za 2010. godinu i iste dostaviti nadležnim organima i institucijama na nadležno postupanje;

U skladu sa Zakonom o poljoprivredi Ministarstvo je odgovorno za uspostavu **Registra klijenata** i klijentom se smatra svaka fizička i pravna osoba koja želi ostvariti pravo na podršku u poljoprivredi i ruralnom razvoju na teritoriji Federacije. Također, u skladu sa navedenim Zakonom, sva poljoprivredna gazdinstva (privredna društva, zadruge, obrtnici, porodična poljoprivredna gazdinstva i poljoprivrednici) koja podnose zahtjeve za novčane podrške i druge oblike pomoći u poljoprivredi su se bila dužna upisati u **Registar poljoprivrednih gazdinstava**, a pored toga su se trebala evidentirati i u ostalim predviđenim registrima (trajnih nasada, proizvođača sjemena i sadnog materijala, proizvođača duhana, životinja, integralne proizvodnje, organske proizvodnje), u zavisnosti kojoj kategoriji pripadaju (a koje je Ministarstvo također bilo dužno uspostaviti). **Značaj upisa** u ove registre ogleda se i u **osiguranja transparentnosti u trošenju sredstava namijenjenih podršci u poljoprivredi**, postepenom usklađivanja sa zahtjevima Evropske unije radi korištenja sredstava iz predpristupnih fondova namijenjenih BiH, kao i obavljanju popisa ljudskih potencijala, zemljišta i životinja na poljoprivrednim gazdinstvima, u cilju što racionalnijeg, bržeg i kvalitetnijeg planiranja mjera od strane organa nadležnih za pružanje podrške razvoja poljoprivrednog razvoja. Sredstva za uspostavu Registra poljoprivrednih gazdinstava i Registra klijenata osigurana su kroz „**Projekat poljoprivreda i ruralni razvoj**“ (skraćeni naziv: **Projekat ARDP**) koji se finansira kreditnim sredstvima Svjetske banke (u vrijednosti od 13.500.000 EUR-a za FBiH), a isti se implementira od strane Jedinice za implementaciju projekata Ministarstva - PIU-a za šumarstvo. Prema prezentiranom Izvještaju od strane izvršnog direktora Projekta sa stanjem **do juna 2011. godine, kroz Projekat ARDP-a je utrošeno 6.431.352 KM, od čega se 1.754.854 KM odnosi na izvršene nabavke roba i usluga za potrebe uspostave registara** kojem iznosu treba dodati još dodatnih **321.979 KM utrošenih za rad raznih specijalista i konsultanata** angažovanih za potrebe istog. Vezano za uspostavu registara, najznačajniji troškovi u okviru navedenog izvršenja odnose se na izvođenje građevinskih radova na opremanju sigurne sobe u prostorijama Federalnog zavoda za poljoprivredu na Butmiru (dobavljač KING ICT d.o.o. Sarajevo, 347.352 KM) i nadzor nad obavljanjem izvršenih radova (IDEA d.o.o., 40.215 KM), kupovinu hardverske opreme za sigurnu sobu (NET d.o.o. Sarajevo, 923.902 KM), nabavku hardverske opreme koja je distribuirana na područje od 79 opština (Kamer Commerce d.o.o. Sarajevo, 295.995 KM), troškove marketinške kampanje (McCann Erickson, 101.236 KM), te kupovinu softvera – izradu aplikacije za podršku Registara gazdinstava i klijenata (108.294 KM od čega dio za FBiH iznosi 54.147 KM, KING ICT d.o.o. Sarajevo). **Iako su do sada utrošena značajna kreditna sredstva, Ministarstvo nije ispoštovalo zakonsku obavezu utvrđenu članom 69. Zakona o poljoprivredu u dijelu koji se odnosi na uspostavu Registra poljoprivrednih gazdinstava i Registra klijenata do zakonom utvrđenog roka koji je istekao 10.11.2010. godine. Ističemo da od strane Ministarstva nisu poduzimane adekvatne aktivnosti kako bi se na vrijeme odredio novi koordinator projekta u čijoj nadležnosti je implementacija Plana izvršenja projekta obzirom da je prethodni koordinator (pomoćnik ministra) zbog bolesti bio spriječen da obavlja navedene poslove. Navedeno je jednim dijelom imalo za**

posljedicu da projekat nije implementiran u skladu sa utvrđenom dinamikom o kojim razlozima i problemima u realizaciji nije izvještavana Vlada FBiH.

Značajnim smatramo napomenuti da je kroz ovaj Projekat 1.930.825 KM utrošeno za potrebe nabavke opreme i izvršene usluge u cilju „Jačanja kapaciteta Inspektorata“ i 268.248 KM u cilju Jačanja poljoprivrednih savjetodavnih službi u okviru kojih troškova je finansirana izrada „Srednjoročne strategije pružanja savjetodavnih usluga u poljoprivredi u FBiH (2010 – 2014) koja još uvijek nije prošla parlamentarnu proceduru. S tim u vezi navodimo da je u 2010. godini **urađen Prijedlog Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama** koji nije razmatran od strane Parlamenta FBiH (povučen iz parlamentarne procedure), a navedenim zakonom je trebalo normativno- pravno regulisati poljoprivredno savjetodavnu djelatnost u Federaciji tj. pružanje stručne pomoći i savjeta poljoprivrednicima (prilikom apliciranja za sredstvima novčanih podrški i izradi poslovnih planova, razvojnih i investicijskih programa, itd...), kao i prenos praktičnih znanja, vještina i novih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji.

Na osnovu obavljene revizije, utvrdili smo da je izabrana firma za izradu aplikacije za podršku Registrima gazdinstava i klijenata (KING ICT d.o.o. Sarajevo) ranije već bila angažovana od strane Ministarstva i za izradu aplikacije za obradu novčanih podrški, po kom osnovu joj je na teret budžetske 2008. godine isplaćeno 29.835 KM, međutim, ista do današnjeg dana nije završila ugovoreni posao.

Potrebno je da Ministarstvo poduzme sve neophodne aktivnosti kako bi se funkcionalno osposobili Registar gazdinstava i Registar klijenata i kako bi se isti mogli koristiti prilikom realizacije novčanih podrški iz Budžeta FBiH za 2011. godinu, kao i za druge predviđene namjene;

Potrebno je izvršiti analizu i stepen realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj (ARDP)“ u odnosu na dinamički plan prihvaćen ugovorom o kreditnom zaduženju, te u skladu sa konstatovanim poduzeti odgovarajuće aktivnosti i izvijestiti Vladu FBiH;

U skladu sa nadležnostima, poduzeti aktivnosti u cilju ponovnog stavljanja Prijedloga Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama u zakonsku proceduru do usvajanje istog imajući u vidu značajnost poljoprivredno savjetodavne djelatnosti za poljoprivrednike;

Potrebno je izvršiti uvid u nerealizirani Ugovor za izradu aplikacije za ostvarivanje novčanih podrški sa preduzećem King Ict d.o.o. Sarajevo iz 2008. godine, te u skladu sa konstatovanim poduzeti odgovarajuće mjere i aktivnosti;

Implementaciju projekta „Unapređenje ruralnog poduzetništva“ – REEP (IFAD 697 BA) na području Unsko – saskog, Kantona 10 i Zapadno – hercegovačkog kantona vrši Ured za koordinaciju projekata Ministarstva (PCU-a). Za implementaciju su, prema prezentiranim podacima iz IP obrasca, osigurana sredstva u ukupnom iznosu od 19.570.000 KM, od čega se 9.798.000 KM finansira iz kreditnih sredstava IFAD-a, 8.260.000 kreditnih sredstava OPEC-a i 3.332.000 KM iz Budžeta FBiH. Prema prezentiranim podacima koji su navedeni u Izvještaju o implementaciji navedenog projekta za 2010. godinu (koji još uvijek nije dostavljen, a time ni razmatran od strane Vlade FBiH), u okviru ovog projekta su dodijeljena **grant sredstava** u vidu pomoći u nabavci opreme za Udruženja poljoprivrednika i zadruge (206.231 KM) na osnovu potpisanih **Darovnih ugovora između direktora PCU-a i Udruženja poljoprivrednika, kao i zadruga a istima je utvrđena zabrana otuđenja donirane opreme, odnosno obaveza držanja iste u eksploataciji najmanje 5 godina od dana njenog prijema od PCU-a. Ne može se potvrditi na koji način je vršen nadzor nad provođenjem ispunjenosti naprijed navedenih odredbi iz ugovora.** Kroz Projekat je također izvršeno sufinansiranje 47 ruralnih infrastrukturnih pod-projekta na području općina koje su kandidovale projekte iz navedenih kantona u saradnji sa Fondacijom Odras (5.338.280 KM) i sufinansirano 5 privrednih subjekata u certifikaciji, odnosno uvođenju međunarodnih standarda HACCP, ISO, GlobalGAP i HALAL (21.177 KM). Naročito ističemo da je u okviru projekta **uspostavljena kreditna linija** prema finansijskim institucijama (bankama i mikrokreditnim organizacijama) uz sljedeće uslove: period povrata 12 godina, grace period 2 godine i strukturom kredita za krajnje korisnike (mali poljoprivredni proizvođači i udruženja poljoprivrednika, veterinarske stanice, te mala i srednja preduzeća u ruralnim područjima): 80 % iz projekta a 20 % učešće finansijskih institucija. U okviru navedene kreditne linije, finansijskim institucijama je sa 31.12.2010. godine na revolving osnovi ukupno plasirano 8.095.601 KM, od čega je na osnovu date saglasnosti PCU-a ponovo izvršen replasman 349.800 KM.

Poduzeti aktivnosti kako bi se u skladu sa odredbama darovnih ugovora sa udruženjima poljoprivrednika i zadruga izvršio nadzor, u dijelu provjere namjenskog korištenja donirane opreme od strane istih;

Uvidom u dokumentaciju, vezano za planiranje sredstava po razvojno – investicijskim projektima utvrđenim Planom razvojno - investicijskih projekata FBiH za 2010. godinu, konstatovano je da nije ostvarena odgovarajuća saradnja sa Federalnim ministarstvom finansija što je jednim dijelom uticalo i na praćenje i izvještavanje o realizaciji projekata za koje je nadležno Ministarstvo. Tako smo utvrdili da je prema Aneksu Budžeta FBiH za 2010. godinu bilo predviđeno finansiranje i Projekta „**Razvoj stočarstva i ruralnog finansiranja/ FBiH (IFAD III – 562 BA)**“ mada je isti (prema prezentiranoj dokumentaciji) završen još u 2008. godini, **međutim, revizorskom timu nije prezentiran dokaz da je završni izvještaj o završetku ovog projekta razmatran i usvojen od strane Vlade FBiH.** Zbog značajnosti navedenog projekta navodimo da je isti implementiran od strane Ureda za koordinaciju projekata (PCU – a), u periodu 2002 – 2008. godina, i prema prezentiranim podacima, u oblast poljoprivrede je kroz projekat ukupno plasirano 19.622.716 USD (kredit IFAD 6.990.932 USD; kredit OPEC 5.000.000 USD; Italij. Grant (FFAM) 457.000 USD; CEN grant (Gender) 88.346 USD; iz Budžeta FBiH 4.955.500 USD i krajnji korisnici 2.130.938 USD). Neusvajanje završnog izvještaja od strane Vlade FBiH ističemo i iz razloga jer je **nakon završetka projekta ostala aktivna kreditna linija** plasiranih sredstava finansijskim institucijama (bankama i mikrokreditnim organizacijama) **u visini od 12.637.755 KM na revolving principu**, po kojem osnovu je do sada (u oblast poljoprivrede) **ponovo plasirano** još dodatnih **3.522.112 KM** (na osnovu datih saglasnosti od strane PCU-a). Iako je Memorandumom o razumijevanju, koji je sastavni dio Subsidijarnog kreditnog ugovora između Federalnog ministarstva finansija i finansijskih institucija o korištenju sredstava ovog zajma, bilo predviđeno da će PCU i finansijske institucije dogovoriti **Obrazac mjesečnog izvještavanja**, isto nije realizovano tako da za pojedine finansijske institucije nismo mogli dobiti detaljan izvještaj o svim izvršenim plasmanima i replasmanima na dan 31.12.2010. godine. I po završetku projekta „**Mala komercijalna poljoprivreda**“ u 2009. godini, koji je implementiran od strane Jedinice za implementaciju projekata Ministarstva - PIU-a za šumarstvo (10.421.709 KM), ostala je aktivna kreditna linija kod Nove banke Banja Luka, putem koje je u vidu kredita za oblast poljoprivrede, plasirano 1.823.993 EUR-a na revolving osnovi. Iako je Subsidijarnim kreditnim sporazumom između Federalnog ministarstva finansija i navedene banke bilo predviđeno, nakon završetka projekta, PIU šumarstva **nije prenio svoje obaveze** u dijelu praćenja i izvještavanja o korištenju navedenih sredstava, kao i uplaćivanja kamata u Budžet FBiH, tako da **nismo dobili kompletnu informaciju u navedenom dijelu, kao i u dijelu izvršenog replasmana sredstava putem Nove banke Banja Luka. Nije nam prezentiran dokaz da je završni izvještaj o završetku projekta „Mala komercijalna poljoprivreda“ razmatran i usvojen od strane Vlade FBiH.**

*Potrebno je sačinjavati Završne izvještaje o završetku projekata, u skladu sa Instrukcijom za propisivanje metodologije za podnošenje završnog izvještaja o završetku projekata (“*Sl. novine FBiH*“, broj 35/11), te iste dostavljati nadležnim institucijama i organima (Federalnom ministarstvu finansija, Vladi FBiH) na razmatranje. Navedeno je potrebno sačiniti i za projekte koji su završeni u prethodnoj godini;*

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za plasirana sredstva putem kreditnih linija iz razvojno – investicijskih projekata, te u saradnji sa Federalnim ministarstvom finansija, poduzeti aktivnosti kako bi se ista pratila i koristila u skladu sa ugovorom za utvrđene namjene;

5.4 Budžet za 2010. godinu

U Godišnjem izvještaju o izvršenju Budžeta ukupni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od 62.467.030 KM što predstavlja 98,53 % ukupno odobrenih sredstava za rad Ministarstva, a u odnosu na prethodnu godinu (56.743.709 KM) isti su veći za 5.723.321 KM ili 10,09 %.

Struktura iskazanih rashoda i izdataka je sljedeća: tekući transferi 91,8 %, primanja zaposlenih 4,86 %, izdaci za materijal i usluge 2,10 %, kapitalni transfer za vodoprivredu 1,20 % i nabavka opreme 0,04 %.

Pregled izvršenja budžeta dat je u prilogu br. 1 Izvještaja.

5.5 Tekući rashodi

5.5.1 Izdaci za materijal i usluge

Izdaci za usluge prijevoza i goriva evidentirani su u iznosu od 67.374 KM što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje u iznosu od 10.689KM ili 16 %. Pravilnikom o načinu korištenja službenih putničkih automobila u Ministarstvu propisano je da lice koje upravlja službenim putničkim automobilom dužno je voditi urednu evidenciju o kretanju službenog putničkog automobila, pređenim kilometrima i utrošku goriva na propisanom obrascu PN-4, kao i evidenciju o korisnicima usluga. Uvidom u dokumentaciju, **ne može se potvrditi dosljedna primjena Pravilnika o načinu korištenja službenih vozila Ministarstva, iz razloga što se Obrazac za putni nalog - PN4 u pojedinim slučajevima nije uopšte popunjavao svaki mjesec, kao i da se u pojedinim slučajevima nije uredno popunjavao u dijelu: stanje brojila pređenih kilometara vozila, relacija kretanja, navođenja tačnog vremena polaska i dolaska službenim vozilom na odredište i pređene kilometraže za navedene relacije. Također na osnovu uvida u mjesečne izvještaje o pređenoj kilometraži i potrošnji goriva, ne može se potvrditi da je ostvarena kontrola mjesečne potrošnje goriva za sva vozila koja koristi Ministarstvo.**

Navedenim Pravilnikom je propisano da je upotreba službenih putničkih automobila isključivo u funkciji izvršavanja službenih poslova, te je članom 7. istog propisano da ukoliko zbog nedostatka finansijskih sredstava nije moguće obezbjediti adekvatan parking za službene putničke automobile lica zadužena za korištenje istih samostalno obezbjeđuju parking za zaduženi službeni putnički automobil. Uzimajući u obzir naprijed navedeno, da Ministarstvo nije utvrdilo mjesto za parkiranje službenih vozila (u cilju kontrole da zadužene osobe nakon završetka radnog vremena, odnosno obavljene službene obaveze parkiraju vozila na predviđena mjesta), kao i da je na osnovu uvida u dokumentaciju konstatovano da je više zaposlenika koristilo službena vozila i nakon radnog vremena tokom cijele godine radi dolaska i odlaska s posla, ne može se potvrditi da su službena vozila korištena samo u službene svrhe, u skladu sa članom 8. Uredbe o uvjetima i načinu korištenja službenih putničkih automobila u organima uprave u Federaciji BiH.

Potrebno je osigurati korištenje službenih vozila u skladu Uredbom o uslovima i načinu korištenja službenih putničkih automobila u organima uprave u FBiH ("Sl. novine FBiH, broj 33/09) i izvršiti usaglašavanje Procedura o načinu i uslovima korištenja službenih vozila Ministarstva u skladu sa istim;

Izdaci po osnovu sklopljenih ugovora o djelu iskazani su u neto iznosu od 89.605 KM što sa pripadajućim porezima i doprinosima iznosi 105.815 KM. Uvidom u dokumentaciju konstatirali smo da su Ugovori o djelu u najvećem dijelu, tijekom cijele godine sklapani za poslove koji su utvrđeni opisom poslova radnih mjesta iz Pravilnika o unutarnoj organizaciji Ministarstva, a radi se o sljedećim poslovima: stručna obrada najsloženijih pitanja iz oblasti poljoprivrede i iz oblasti finansijskog poslovanja, što prema opisu poslova iz Pravilnika o unutarnoj organizaciji spada u djelokrug rada savjetnika ministra (u mjesečnom iznosu od 1.475 KM do svibnja 2010. godine, a od tada u iznosu od 1.870 KM), i poslovima stručne obrade pitanja iz oblasti finansijskog poslovanja, što prema Pravilniku spada u djelokrug rada stručnog savjetnika za finansijsko – računovodstvene poslove (od rujna 2010. godine u iznosu od 1.400 KM), kao i poslovi vozača (u mjesečnom iznosu od 1.270 KM do ožujka 2010. godine, **a od tada u iznosu od 1.870 KM**). U pojedinim slučajevima isplata ugovora o djelu je vršena na osnovu izvješća o izvršenim uslugama koja su bila veoma kratka, uopštena i nepotpuna. **Temeljem svega naprijed navedenog nismo u mogućnosti potvrditi opravdanost zaključenih ugovora o djelu, kao ni visinu isplaćene naknade po istim, obzirom da revizijskom timu nisu prezentirani kriteriji koji su se primjenjivali prilikom utvrđivanja visine naknade za zaključene ugovore o djelu prije svega imajući u vidu da su istu visinu naknade ostvarivali savjetnici i vozač. Osim toga, iako je u 2010. godini bilo popunjeno radno mjesto savjetnika ministra za poljoprivredu, sklopljen je Ugovor o djelu za obavljanje i ovih poslova.**

Ugovore o djelu zaključivati samo za poslove koji nisu utvrđeni Pravilnikom o unutarnoj organizaciji, a visinu naknade utvrđivati prema jasno definisanim kriterijima;

Izdaci za rad komisija iskazani su u iznosu od 44.993 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 9.321 KM. U navedenom iznosu iskazani su i izdaci u neto iznosu 29.352 KM, odnosno **u bruto iznosu 36.157 KM na ime naknada za rad u komisijama koje su formirane radi razmatranja zahtjeva i sačinjavanja prijedloga korisnika i visine poticaja koji će se dodijeliti istima, u skladu sa kriterijima**

utvrđenim u Programu utroška sredstava Transfera za poljoprivredu za 2010. godinu. Po tom osnovu naknadu su ostvarile: Komisija za ruralni razvoj u ukupnom neto iznosu od 7.800 KM, Komisija za stručne projekte i strategiju 6.750 KM, Komisija za investicione projekte 8.000 KM i Komisija za ostale podrške 6.802 KM. Osim toga, na osnovu sačinjenih izvještaja o radu ovih komisija nismo mogli potvrditi da su iste poslove obavljale nakon radnog vremena, čak je u Izvješću o radu Komisije za ruralni razvoj i Komisije za investicione projekte navedeno da su sjednice održavali i u toku radnog vremena. **Imajući u vidu naprijed navedeno i da navedeni poslovi predstavljaju redovne poslove zaposlenika Ministarstva, ne može se potvrditi da je postupljeno sukladno Odluci o načinu obrazovanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovoditelja federalnih organa državne službe u dijelu formiranja radnog tijela samo za poslove i radne zadatke koji nisu u djelokrugu rada niti jednog uposlenog u organu državne službe i u dijelu ostvarenja prava na naknadu samo pod uvjetom da su poslovi i radni zadaci obavljani poslije radnog vremena.**

Potrebno je da se isplata naknada članovima komisija vrši samo za rad u onim komisijama koje su formirane u skladu sa Odlukom o načinu obrazovanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovoditelja federalnih organa državne službe;

5.6 Transfer za poljoprivredu

Transfer za poljoprivredu je realiziran u iznosu od 56.237.203 KM što predstavlja 99,6 % od 56.451.426 KM operativnim budžetom odobrenih sredstava za navedene namjene. U toku godine, prvobitno odobrena sredstva na ime Transfera za poljoprivredu od 55.000.000 KM su izmjenama i dopunama budžeta uvećana za 951.426 KM i izvršenom preraspodjelom sa Transfera za veterinarstvo uvećana za 500.000 KM. U okviru izvršenog povećanja Transfera za poljoprivredu od 951.426 KM nalaze se odobrena sredstva iz tekuće rezerve Vlade FBiH od 836.426 KM (za pokrivanje razlike između prosječne tržišne i garantovane cijene pšenice roda 2009. godine) i 15.000 KM odobrenih sredstava iz tekućih rezervi premijera i zamjenika premijera.

Kao i prethodne godine, **sva zainteresovana pravna i fizička lica koja ispunjavaju uslove** iz Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, mogla su aplicirati za dodjelu sredstva (za sve vrste poticaja) iz Programa utroška sredstava „Podsticaja za poljoprivredu“, **nezavisno od visine utvrđenih sredstava za pojedine namjene unutar istog**. Navedeno je jednim dijelom, imalo za posljedicu da je Ministarstvo u toku godine **četiri puta vršilo izmjene** prvobitno usvojenog Programa utroška sredstava „Podsticaji za poljoprivredu“, čime su **prethodno izvršena preusmjeravanja unutar programa prihvaćena i ugrađena u navedeni Program, kao da su prvobitno bila planirana. Vezano za izmjene Programa utroška sredstava nije nam prezentirana dokumentacija da je na iste tražena i dobivena saglasnost od oba nadležna odbora Parlamenta**. Također je konstatovano da je 31.12.2010. godine, na prijedlog Ministarstva, od strane Federalnog ministarstva finansija odobrena preraspodjela sredstava, na način da su istovremeno i umanjene i povećane pozicije unutar Transfera za poljoprivredu za 1.070.793 KM, ali također i **sveukupno povećana pozicija Transfera za poljoprivredu za iznos od 500.000 KM** (za koji iznos je umanjena pozicija Transfera za veterinarstvo). **Imajući u vidu da je navedenom preraspodjelom u suštini izmijenjena struktura Programa utroška sredstava navedenih transfera i da navedene izmjene nisu odobrene od strane Vlade FBiH, konstatovali smo da u navedenom slučaju nije postupljeno u skladu sa članom 30. Zakona o izvršavanju budžeta FBiH za 2010. godinu**. Ministarstvo je također **uspostavilo praksu** da Programom utroška sredstava i provedbenim propisom (Uputstvom za ostvarivanje poticaja) tekuće godine za započete proizvodnje koje se mogu isplatiti u istoj propisuje proceduru predavanja zahtjeva, obradu i dostavljanje podataka u narednoj godini, čime u suštini započinje proces stvaranja obaveza za poticaje naredne godine.

Zbog naprijed opisanog načina rada Ministarstva, u narednu godinu je prema prezentiranim podacima preneseno 10.632.922 KM nerealiziranih obaveza u okviru kojeg iznosa nije iskazana proizvodnja duhana u listu roda 2010. godine (1.085.918 KM) obzirom da je Uputstvom za ostvarivanje novčanih podrški za 2010. godinu bilo predviđeno da se ista isplaćuje u narednoj godini, što čini ukupno 11.718.840 KM nerealiziranih obaveza (7.195.687 KM prenos proizvodnji, 1.085.918 KM duhan, 3.437.235 KM dug). Nerealizirane obaveze prema prezentiranom nisu obuhvaćene Prijedlogom Programa utroška sredstava „Podsticaji za poljoprivredu“ za 2011. godinu, već je za iste navedeno da će o njihovom statusu naknadno odlučiti Vlada FBiH. Na osnovu uvida u prezentiranu

dokumentaciju, ne može se potvrditi opravdanost neizmirenja duga za podsticaje korisnicima koji su ispunjavali posebno propisane kriterije po osnovu Programa utroška sredstava „Podsticaji za poljoprivredu“ i Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji za 2010. godinu u iznosu od 3.437.235 KM u fiskalnoj 2010. godini.

Izmjenu Programa utroška sredstava tekućih transfera vršiti u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH;

Odobrena sredstva za realizaciju Transfera za poljoprivredu koristiti samo za utvrđene namjene, u skladu sa Programom utroška sredstava, usvojenim od strane Vlade FBiH i uslovima utvrđenim u provedbenim propisima za ostvarivanje novčanih podrški, kojima se treba ograničiti iznos novčanih podrški do iznosa raspoloživih sredstava odobrenih Budžetom za fiskalnu godinu za koju se Program i Uputstvo donose;

Prema prezentiranim podacima iz Službe za direktna plaćanja Ministarstva, koji su u vidu Informacije razmatrani i usvojeni 07.03.2011. godine od strane Vlade FBiH, izvršenje Transfera za poljoprivredu iznosi 55.498.504 KM i isto je veće za 82.896 KM od iskazanih podataka u knjigovodstvenim evidencijama Ministarstva (55.415.608 KM) što se prema izjavi odgovorne osobe odnosi na izvršene povrate dodijeljenih sredstava krajnjim korisnicima poticaja (odustajanje od zahtjeva, pogrešni računi i sl.). Za navedene poslovne događaje – povrate sredstava smo utvrdili da evidentiranje nije izvršeno na odgovarajućim pozicijama, u skladu sa zakonskim propisima, a što utiče na istinit i tačan prikaz pojedinih transfera. **Struktura utroška sredstava odobrenih „Podsticaja za poljoprivredu“ iskazana u Informaciji koju je razmatrala Vlada FBiH prikazana je u narednoj tabeli, dok se detaljnija struktura isplaćenih podrški po kantonima nalazi u Prilogu br. 2 Izvještaja.**

Tačka Programa	VRSTA POTPORE/ PODRŠKE	UKUPNO 2010. god.	UKUPNO 2009. god.	% (3/4)
1	2	3	4	5
A	POTPORA POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI (A/1 + A/2)	36.994.950	28.127.401	1,32
A/1	Animalna proizvodnja	31.942.650	23.100.765	1,38
A/2	Biljna proizvodnja	5.052.300	5.026.636	1
B	INVESTICIONI PROJEKTI KOJI SE FINANCIRAJU U 2009. GODINI, REGRES KAMATA I SUFINANCIRANJE OSIGURANJA POLJ. PROIZVODNJI (B/1 + B/2 + B/3)	11.865.160	17.519.929	0,68
B/1	INVESTICIJSKI PROJEKTI (B/1a + B/1b + B/1c)	10.810.036	15.961.468	0,68
B/1a	Investicijski projekti - prijenos iz prethodne godine	-	10.384.358	-
B/1b	Investicijski projekti iz revidirane godine	9.558.525	5.107.600	1,87
B/1c	Razvojna banka - investicijski projekti	1.251.512	469.510	2,66
B/2	REGRESIRANJE KAMATA	988.368	1.515.605	0,65
B/3	SUFINANCIRANJE OSIGURANJA	66.756	42.856	1,55
C	STRUČNI PROJEKTI	295.000	300.000	0,98
D	RURALNI RAZVOJ	4.414.709	1.537.000	2,87
P	OSTALE POTPORE	1.928.685	1.562.898	1,23
	SVEUKUPNO: (A + B + C + D + P)	55.498.504	49.047.228	1,13

Za realizaciju transfera, na ime poticaja biljnoj i animalnoj proizvodnji, Ministarstvo nije donosilo upravni akt, obzirom da se obračuni uglavnom rade u kantonima i dolaze na zbirnim spiskovima; za realizaciju investicija korisnicima su izdavana rješenja, a za realizaciju sredstava putem Razvojne banke FBiH Ministarstvo je donosilo odluke o dodjeli grant sredstava u visini od ¼ vrijednosti investicije (koliko iznosi i vlastito učešće investitora) nakon što je banka donijela odluku o odobravanju kredita na ½ vrijednosti investicije koja se podstiče. **Ministarstvo, iako je trebalo nije, sa određenim krajnjim korisnicima, prije doznačavanja značajnijih iznosa sredstava potpisivalo ugovore kojima je trebalo decidno navesti međusobna prava i obaveze, kako bi se eventualno mogle poduzeti adekvatne mjere**

prema onim korisnicima koji nenamjenski utroše sredstva ili u datom roku ne podnesu izvještaj o utrošku istih.

Sa krajnjim korisnicima tekućih transfera (koji su obavezni namjenski utrošiti doznačena sredstva), prije doznačavanja dodijeljenih sredstava potpisivati ugovore o izvršenju istih, u kojima će se decidno definisati međusobna prava i obaveze, kako bi se eventualno mogle poduzeti adekvatne mjere prema onim korisnicima koji nenamjenski utroše sredstva ili u datom roku ne podnesu izvještaj o utrošku istih;

Potrebno je da se od strane korisnika izvršeni povrati dodijeljenih sredstava na ime poticaja (odustajanje od zahtjeva, pogrešni računi i sl.) evidentiraju na odgovarajućim pozicijama, u skladu sa zakonskim i provedbenim propisima;

5.6.1 Poticaji u animalnoj i biljnoj proizvodnji, realizacija Odluka o garantovanim cijenama pšenice roda 2009. godine i 2010. godine i kravljeg mlijeka za III kvartal 2009. godine

Poticaji u animalnoj proizvodnji realizovani su u iznosu od 31.942.650 KM što predstavlja ukupan iznos Programom planiranih sredstava za navedene namjene. U odnosu na prethodnu godinu izvršenje je veće za 8.841.885 KM ili 38 %. Provedenom revizijom, utvrdili smo da je u 2010. godini Programom utroška sredstava predviđeno poticanje 15 proizvodnih aktivnosti u animalnoj proizvodnji, kao i da se najveći iznos poticaja odnosio na: **proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka** (14.129.034 KM); **uzgoj rasplodnih junica** (3.387.600 KM); **tov svinja** (2.395.455 KM); **osnovno stado ovaca i koza** (3.194.600 KM); **tov junadi** (2.760.300 KM); **držanje pčelinjih društava** (1.568.990 KM); **uzgoj krava u sistemu krava – tele** (759.600 KM); **uzgoj slatkovodne ribe** (653.891 KM), itd. Na osnovu izvršene analize izvršenja poticaja za animalnu proizvodnju u odnosu na prethodnu godinu, utvrdili smo da je povećanje iste u direktnoj povezanosti sa povećanjem poticajnih cijena utvrđenih Uputstvom. Međutim, nije nam prezentirana dokumentacija na osnovu koje bi se potvrdila opravdanost prilikom povećanja pojedinačnih poticajnih cijena za animalnu proizvodnju. Poticajne cijene animalne proizvodnje u 2010. godini u odnosu na 2009. godinu ostale na istom nivou za proizvodnju kozijeg i ovčijeg mlijeka u iznosu od 30 pf/l i za držanje pčelinjih društava 10 KM/ po društvu, dok su ostale poticajne cijene uglavnom povećane i to za proizvodnju kravljeg mlijeka povećana sa 0,12 na 0,14 KM/l; za držanje krave u sistemu krava – tele povećana sa 300 na 400 KM/grlu; za tov junadi povećana sa 200 KM/grlu na 300 KM/grlu; za tov svinja povećana sa 40 KM na 50 KM/grlu; za uzgoj rasplodnih junica (prvotelki) povećana sa 300 KM na 450 KM/ grlu; za osnovno stado ovaca i koza povećana sa 10 na 15 KM/grlu; za uzgojno valjane rasplodne nazimice povećana sa 70 KM na 100 KM/ grlu; za uzgoj pilenki teških roditeljskih linija povećana sa 1,50 na 2,50 KM/kom; za uzgoj pilenki lakih roditeljskih linija povećana sa 1 na 2 KM/kom. Za razliku od prošle godine kada nikako nisu planirana sredstva za uzgoj ribe, u 2010. godini su uvedena poticajna sredstva, i to za morsku ribu 0,75 KM/kg i za slatkovodnu ribu 0,45 KM/kg.

Poticaji u biljnoj proizvodnji realizovani su u planiranom iznosu od 5.052.300 KM a isti su za 25.664 KM manji u odnosu na prethodnu godinu. Najveći iznos poticaja, u biljnoj proizvodnji, odnosi se na: **proizvodnju žitarica** (1.817.740 KM, pšenica i raž); **proizvodnju sirovog duhana** (923.687 KM, virdžinija, berlej i hercegovački ravnjak); **proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja** (470.080 KM); **povrća za korištenje u svježem stanju** (315.233 KM), **proizvodnja sjemenskog krompira** (304.875 KM); **deklarisane sadnice koštičavog i jabučastog voća** (226.939 KM); **povrća za industrijsku preradu** (137.961KM); **kontejnerske presadnice ostalog povrća i ljekovitog bilja** (92.656 KM); **deklarisane sadnice vinove loze** (88.618 KM), itd. Na osnovu izvršene analize izvršenja poticaja za biljnu proizvodnju u odnosu na prethodnu godinu, utvrdili smo da je povećanje iste u direktnoj povezanosti sa povećanjem poticajnih cijena utvrđenih Uputstvom. Međutim, nije nam prezentirana dokumentacija na osnovu koje bi se potvrdila opravdanost prilikom povećanja pojedinačnih poticajnih cijena za biljnu proizvodnju. Poticajne cijene u biljnoj proizvodnji za 2010. godinu su u odnosu na prethodnu 2009. godinu ostale na istom nivou samo za Hercegovački duhan ravnjak klase A1, A2, A3, B1, B2 i B3 od iznosu od 1,80 KM/kg, povrće za industrijsku preradu 0,10 KM/kg i deklarisan sadnice (borovnice, brusnice, ribizle i ogrozda) 0,50 KM/kom. Ostale poticajne cijene u biljnoj proizvodnji su uglavnom povećane u odnosu na prethodnu godinu i to: za proizvodnju žitarica (pšenica i raž) sa 0,10 na 0,12 KM/kg; proizvodnju uljarica (uljana repica, soja, suncokret) sa 0,10 na 0,20 KM/kg, duhan (virdžinija, klase I – IV) sa 1,60 na 1,70 KM/kg; duhan (berlej, klase I – IV) sa 1,40 na 1,50 KM/kg;

proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja sa 300 na 500 KM/ha; proizvodnja sjemena žitarica sa 400 na 750 KM/ha i proizvodnja sjemena krompira sa 2.000 na 2.500 KM/ha, deklarirane sadnice koštičavog i jabučastog voća sa 0,35 na 0,50 KM/kg; deklarirane sadnice jagodastog voća (malina i kupina) sa 0,10 na 0,15 KM/kom, deklarirane sadnice vinove loze sa 0,20 na 0,30 KM/kom.

U skladu sa Uputstvom, za ostvarivanje poticaja u animalnoj i biljnoj proizvodnji aplikanti zahtjeve sa potrebnom dokumentacijom dostavljaju kantonalnim ministarstvima, a ista u propisanim rokovima vrše kontrole kojom prilikom ovlaštenu kantonalni službenik zapisnički konstatuje ispunjenost uslova nakon čega se vrši obračun i od strane istih se Ministarstvu dostavljaju obračunati zahtjevi na utvrđenom obrascu (u Excel tabelama u pisanoj i elektronskoj formi) na isplatu. U provođenju propisanih procedura za ostvarivanje novčanih podrški, na osnovu uvida u prezentirane zapisnike, utvrdili smo da je **najveći rizik za pojavu nepravilnosti prilikom sačinjavanja zapisnika** kojim se konstatuje ispunjenost uslova **od strane ovlaštenog kantonalnog službenika, kao i prilikom potvrđivanja činjeničnog stanja na bazi viđenog uzorka od strane službenika Ministarstva prilikom obavljanja kontrola aplikantata koji prijave toveve velikog broja životinja (ponekad i preko 700 grla)**. S tim u vezi navodimo da su ovlaštenu službenici Ministarstva, prema prezentiranoj dokumentaciji, **u 2010. godini obavili 139 kontrola proizvodnji** nakon čega su određeni aplikanti sami odustali od zahtjeva, jedan dio zahtjeva je Ministarstvo odbilo, dok je za jednog aplikanta predmet upućen federalnoj poljoprivrednoj inspekciji. Kao primjer navodimo zahtjev za ostvarivanjem podrške od strane aplikanta „Mesna industrija Rakitno“ d.o.o. Posušje (Zapadno – hercegovački kanton) čija prijava tova svinja (633 kom, poticajna cijena 55 KM/kom) je od strane ovlaštenog kantonalnog službenika zapisnički prihvaćena iako su se životinje nalazile u karantenu (uvoz) i nisu bile markirane sa ušnim markicama, što nije u skladu sa Uputstvom za ostvarivanjem novčanih podrški. Po izvršenoj kontroli od strane Ministarstva, obavještena je federalna poljoprivredna inspekcija koja je obavila inspekcijски nadzor i konstatovala da aplikant nije zadovoljio uslove iz Uputstva za ostvarivanje novčanih podrški, te je nakon njihovog prijedloga zahtjev za ostvarivanjem novčane podrške u iznosu od **34.815 KM odbijen**. **Nije nam prezentirana dokumentacija da su poduzimane potrebne mjere i aktivnosti prema ovlaštenom kantonalnom službeniku koji je navedenu prijavu tova proslijedio na obračun**. Vezano za ostvarivanje poticaja za proizvodnju (i prodaju) povrća u svježem stanju, utvrdili smo da je Uputstvom za ostvarivanje novčane podrške bilo predviđeno da se potiču **sve vrste povrća** što je imalo za posljedicu pristizanje velikog broja aplikacija koje su se predavale kantonalnim ministarstvima, nakon čega su **ovlaštenu kantonalni službenici zapisnički konstatovali ispunjenost uslova** (zapisnik o proizvodnji povrća), a sve obrađene zahtjeve sa obračunima podrški dostavili u Excel tabelama u pisanoj i elektronskoj formi Ministarstvu na isplatu. U određenom broju slučajeva, prije isplate, obračun poticaja za proizvodnju (i prodaju) povrća je bio predmetom **inspekcijskom nadzora**, a ista je u velikom broju slučajeva na području Hercegovačkog - neretvanskog kantona utvrdila da aplikanti nisu zadovoljili propisane uslova za dodjelu novčanih podrški, **iako im je prethodno od strane kantonalnog službenika navedeno bilo odobreno**. Po primljenim obavijestima od strane inspekcije Ministarstvo je obustavilo isplate poticaja za navedene aplikante, međutim, nije nam prezentiran dokaz da je postupljeno po preporuci inspekcije u dijelu revizije svih podnešenih zahtjeva za proizvodnju povrća u svježem stanju od strane kantonalnog ministarstva kako bi se utvrdilo da li se u obrađenoj dokumentaciji nalaze računi i kupovni listovi izdati od strane preduzeća **PZ „Zenica“ i D.o.o. „Zdrava hrana“ Mostar za koje je utvrđeno da su nevalidni obzirom da ovi pravni subjekti više ne postoje**.

Naprijed navedeno upućuje na **potrebu podizanja kontrola proizvodnji od strane Ministarstva na veći nivo (u smislu povećanja broja i pristupa prilikom obavljanja istih) i donošenje stava u vezi nepravilnog postupanja ovlaštenih kantonalnih službenika za čije obavljanje poslova smo procijenili da nosi najveći rizik prilikom obračuna i isplata novčanih podrški za proizvodnje**. Vezano za navedeno, utvrdili smo da izvještaj komisija Ministarstva o izvršenim kontrolama proizvodnji za 2010. godinu ne sadrži najznačajnije zaključke nakon provođenja istih niti preporuke za daljnje unapređenje isplata novčanih podrški koje podatke bi trebali koristiti svi sektori Ministarstva, a naročito Sektor za poljoprivrednu politiku i međunarodnu saradnju u čijoj nadležnosti je kreiranje i izrada Programa utroška sredstava Transfera za poljoprivredu, kao i provedbenih propisa.

Potrebno je da se određivanje poticajnih cijena za animalnu i biljnu proizvodnju (povećanja/ ili smanjenja) vrši na osnovu prethodno izvršenih analiza i utvrđenih kriterija kojima bi se potvrdila opravdanost istog;

Potrebno je da Ministarstvo poduzme konkretnije aktivnosti kako bi se od strane kantonalnih ministarstava dosljedno ispoštovale odredbe Programa utroška sredstava i provedbenih propisa za ostvarivanje podsticaja u poljoprivredi, u dijelu pridržavanja utvrđenih procedura i rokova, kao i odgovornosti za dosljednu provedbu sačinjenih akata na osnovu kojih se vrši isplata poticaja;

Potrebno je poduzeti aktivnosti kako bi se obavljanje kontrola na terenu zahtjeva za ostvarivanjem novčanih podrški u oblasti proizvodnji, od strane imenovanih komisija obavljale kvalitetnije i efikasnije, posebno u dijelu povećanja broja kontrola, kao i sačinjavanja izvještaja sa najznačajnijim zaključcima i preporukama za daljnje postupanje;

U skladu sa članom 5. Zakona o poljoprivredi, Ministarstvo je u aprilu 2010. godine donijelo **Godišnji operativni program implementacije poljoprivredne strategije**, u kojem je planiralo kao tržišno – cjenovnu mjeru poljoprivredne politike - donošenje Odluke o garantovanoj cijeni pšenice roda 2010. godine i donošenje „ciljne“ cijene za mlijeko, a u slučaju jačeg poremećaja tržišta sirovog mlijeka - donošenje Odluke o garantovnoj cijeni za mlijeko za taj dio godine. Članom 6 i 10. Zakona o poljoprivredi predviđeno je da navedene otkupne cijene propisuje Vlada FBiH, na osnovu usaglašenog prijedloga federalnog ministra poljoprivrede i federalnog ministra trgovine, a najkasnije do 31.03. tekuće godine, kao i da se navedene mjere finansiraju iz Budžeta FBiH i drugih izvora. Utvrdili smo da je Vlada FBiH 20. jula 2010. godine, donijela **Odluku o garantovanoj cijeni merkantilne pšenice roda 2010. godine**, u iznosu od 0,35 KM/kg za čije provođenje su sredstva u iznosu od 675.000 KM obezbijedena u decembru 2010. godine u okviru odobrenog budžeta Federalnoj direkciji za robne rezerve. (Također su joj odobrena sredstva za subvencioniranje jesenje sjetve pšenice – poljoprivredne proizvodnje za potrebe Federalne direkcije robnih rezervi u vidu kupovine mineralnog gnojiva i dizel goriva u iznosu od 1.025.000 KM.). **U 2010. godini nije donesena Odluka o garantovanoj cijeni mlijeka.** Utvrdili smo da je, u skladu sa Godišnjim operativnim planom implementacije poljoprivredne strategije za 2009. godinu, Vlada FBiH je donijela Odluku o garantovanoj cijeni kravljeg mlijeka za III kvartal 2009. godine u iznosu od 0,57 KM/ litru i Odluku o garantovanoj cijeni pšenice svih klasa roda 2009. godine u iznosu od 0,40 KM/kg, za čije provođenje **u odlukama nisu bili predviđeni izvori finansiranja. Donošenje navedenih odluka o garantovnim cijenama u 2009. godini, bez definisanja izvora sredstava, imalo za posljedicu** da je implementacija Odluke o garantovnoj cijeni mlijeka za III kvartal 2009. godine izvršena na teret Transfera za poljoprivredu u 2010. godini čime se je **smanjila ukupna masa sredstava koja su bila na raspolaganju Ministarstvu za oblast poljoprivrede u iznosu od 1.863.549 KM.** Što se tiče realizacije Odluke o garantovanoj cijeni pšenice roda 2009. godine (ukupno obračunato 2.684.577 KM), prethodno isplaćena sredstva u iznosu od 836.426 KM iz Transfera za poljoprivredu u 2010. godini su kasnije Ministarstvu vraćena iz Tekuće rezerve Vlade FBiH u kompletnom iznosu.

Potrebno je da se prilikom provođenja tržišno – cjenovnih mjera poljoprivredne politike, u skladu sa članovima 6 i 10. Zakona o poljoprivredi, odnosno predlaganja Vladi FBiH donošenja odluka o garantovanim cijenama prethodno utvrde izvori iz kojih će se vršiti izmirenje prihvaćenih obaveza u istima;

Godišnjim operativnim programom implementacije poljoprivredne strategije planirati samo one mjere poljoprivredne politike koje je, u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvoju moguće isfinansirati, u okviru raspoloživih sredstava Budžetom FBiH;

5.6.2 Poticaji za realizaciju investicijskih projekata u oblasti poljoprivrede

Za Investicijske projekte, u okviru Transfera za poljoprivredu, Ministarstvo je u 2010. godini ukupno dodijelilo 10.810.036 KM. U navedenom iznosu **nije sadržan iznos** prenesenih obaveza po predmetima iz 2010. godine u iznosu od **223.899 KM** od čega se 209.940 KM odnosi na projekte koji su odobreni od strane Komisije za investiciona ulaganja, za koje je tražena dodatna provjera na terenu ili se radi o ispravci grešaka prilikom donošenja rješenja. Struktura dodijeljenih sredstava za investicione projekte u 2010. godini je sljedeća: **podizanje višegodišnjih nasada** (3.658.988 KM - jesenska sadnja 2009. godine 1.433.283 KM, proljetna sadnja 2010. godine 2.225.705 KM), **investicijski projekti** (5.899.537 KM), **dodijeljena grant sredstva za investicije, u saradnji sa Razvojnog bankom FBiH** (1.251.512 KM).

5.6.2.1 Raspodjela investicijskih sredstava u 2010. godini

Za raspodjelu sredstava **Investicijskih projekata (10.810.036 KM)**, Ministarstvo je 07.04.2010. godine formiralo Komisiju za investicije koja je donijela Poslovnik o radu i Operativno uputstvo za rad komisije, na osnovu čijeg prijedloga je ministar donosio rješenja o dodjeli poticajnih sredstava. Uputstvom je definisano da udio investicijske podrške koja će se dodjeljivati iz sredstava Transfera za poljoprivredu može iznositi do 25 % ukupne vrijednosti investicije (osim za investicione projekte preko Razvojne banke). Na kraju je svim investitorima koji su prema mišljenju Komisije za investicije ispunjavali uslove iz Uputstva dodijeljen iznos poticaja u iznosu **od 15 % vrijednosti priznate investicije**. Najmanji iznos investicije za koju se može dobiti investiciona podrška iznosio je 25.000 KM, osim za nabavku osnovnog stada 7.000 KM i izgradnju i opremanje plastenika i staklenika 5.000 KM. Uputstvom je predviđeno da će **investicije u višegodišnje zasade do 1 ha obrađivati i obračunavati kantonalna ministarstva** i zahtjeve za isplatu uputiti Ministarstvu u dostavljenim excel tabelama u pisanoj i elektronskoj formi u propisanom roku. Također je predviđeno da će Investicije u višegodišnje zasade **preko 1 ha**, kao i sve ostale zahtjeve za sufinansiranjem investicija u **izgradnju i opremanje u stočarskoj proizvodnji, nabavku osnovnog stada i nabavka opreme i mehanizacije** obrađivati Ministarstvo, koje će obavljati nadzor nad realizacijom investicionih projekata, te da će se svi investicioni projekti kojima je kroz podršku dodijeljeno više od 30.000 KM obavezno kontrolisati prije isplate odobrenog iznosa, a ostali investicioni projekti prema metodi slučajnog uzorka.

Za realizaciju propisanih kontrola, Rješenjem ministra od 26.05.2010. godine dato je ovlaštenje dijelu službenika ministarstva, kao i određeno da po potrebi u postupku kontrole učestvuju i službenici iz Službe za pravne, kadrovske i opće poslove i Službe za finansijske i računovodstvene poslove. **Nije nam prezentirana dokumentacija na osnovu koje bi se potvrdilo na koji način su određivani timovi, odnosno koje krajnje korisnike će isti kontrolisati.** Timovi za kontrolu su izvršili obilazak obilazak korisnika na terenu, a **činjenično stanje na osnovu viđenog unosile u zapisnike** koji su dostavljani Službi za direktna plaćanja koja je iste ažurirala u bazi podataka i nakon toga predmete zajedno sa uloženim zapisnicima dostavljala Komisiji za investicije na razmatranje. Prezentirana nam je dokumentacija da je u određenom broju slučajeva tražena provjera računa od strane Uprave za indirektno oporezivanje, **međutim, prema također prezentiranim pristiglim odgovorima od strane iste utvrdili smo da su u većini kontrolisanih slučajeva prevladavali fiktivni računi koje nije pratila isporuka dobara i usluga, što upućuje na potrebu još veće saradnje sa Upravom za indirektno oporezivanje u narednom periodu. Iako je, u skladu sa „Procedurama za kontrolu na terenu“, bilo predviđeno da se u slučajevima osnovane sumnje tj. pokušaja prevare od strane aplikanta izvijesti i Federalna uprava za inspeksijske poslove nije nam prezentirana dokumentacija da je navedeno i izvršeno niti da je ista vršila kontrolu ispunjenosti uslova apliciranih zahtjeva za investicije u 2010. godini.** Kao primjer rada timova za kontrolu i Komisije za investicije navodimo primjer dodjele poticajnih sredstava za investicijske projekte preduzeću **Jaffa Commerce d.o.o. Mostar** u iznosu od 24.328 (15 % vrijednosti investicije od 162.186 KM) **za nabavku opreme za pakovanje voća.** Navedena investicija je priznata, u skladu sa uslovima iz Uputstva za ostvarivanje podrški, na osnovu prezentiranog Okvirnog godišnjeg ugovora o prodaji kojim je predviđeno plaćanje obaveze navedenog preduzeća prema dobavljaču u roku od 120 dana, prezentiranog računa za kupovinu mašine za koju se odobrava poticaj na iznos od 162.186 KM i dokaza da je isporučiocu opreme (Granum d.o.o. Široki Brijeg) virmanski uplaćeno 50.000 KM što čini samo 31 % vrijednosti priznate investicije. Imajući u vidu da je za navedenog isporučioca opreme po izvršenim kontrolama računa od strane Uprave za indirektno oporezivanje utvrđeno da je određenim aplikantima (koji su bili konkurisali za novčane podrške) izdavao račune po kojima nije došlo do isporuke dobara, kao i da je imenovana komisija prilikom vršenja kontrole na terenu samo zapisnički konstatovala da je obilaskom posjeda navedenog aplikanta utvrđeno da imenovani „posjeduje stroj za proizvodnju kartonske ambalaže“, **ne može se potvrditi opravdanost priznavanja investicija u nabavku opreme i mehanizacije na navedeni način.** S tim u vezi navodimo da su, u skladu sa propisanim uslovima, **svi aplikanti koji su od 2008. godine do sada dobijali poticajna investicijska sredstva za nabavku opreme i mehanizacije imali obavezu da je u vlasništvu zadrže 3 godine**, međutim, vezano za izvršenje navedenog Ministarstvo nam nije prezentiralo dokaz da je vršilo **nadzor** nad krajnjim korisnicima vezano za namjensko korištenje iste.

Vezano za realizaciju navedenih kontrola prezentirana nam je **Informacija o izvršenim kontrolama investicionih ulaganja u 2010. godini** u kojoj je konstatovano po svim kantonima koliko je ukupno iskontrolirano predmeta i koliko je zahtjeva nakon izvršenih kontrola odobreno ili odbijeno. Za navedeni

način obavljanja kontrola investicija prije isplate sredstava, iako predstavlja pomak u odnosu na prethodni period, **ne može se potvrditi da je adekvatan** imajući u vidu uslove za ostvarivanje poticaja koji se propisuju provedbenim propisom (Uputstvom), kao i da uposlenici Ministarstva u pojedinim slučajevima nisu bili u dovoljnoj mjeri obučeni da izvrše kontrolu na terenu, **već da su u zapisniku konstatovali samo ono što su vidjeli (vizuelizirali)**. Ovo se naročito odnosi na priznavanje prezentirane dokumentacije **po osnovu ulaganja u izgradnju i opremanje objekata u stočarskoj proizvodnji** obzirom da je Uputstvom bilo predviđeno da će se kao dokazi o izvršenim ulaganjima u okviru investicijskog projekta uvažavati računi sačinjeni u periodu od 01.09.2008. godine do 31.05.2010. godine, **za objekte koji su očigledno već izgrađeni, čija izgradnja nije praćena, za koje se nije raspolagalo sa potrebnom specifikacijom radova i materijala za izgradnju navedenog objekta i za koje nije traženo postojanje potrebne urbanističke saglasnosti i građevinske dozvole**. Kao primjer navodimo dodjeljivanje sredstava u iznosu od 25.004 KM preduzeću „AC STAR“ d.o.o. Živinice na osnovu prezentiranih računa koje nismo mogli povezati sa prijavljenim objektom za koji se tražio poticaj. Istu situaciju smo imali i kod priznavanja investicija u **Izgradnju i opremanje plastenika i staklenika** za koje je Uputstvom bilo predviđeno da će se priznavati dokazi o izvršenom ulaganju u okviru investicionog projekta ukoliko su izdati u periodu od 01.06.2009. godine do 31.05.2010. godine. Kao primjer navodimo i preduzeće Vegić Commerce d.o.o. Ljubuški kojem je dodijeljen poticaj u iznosu od 61.163 KM za **Izgradnju staklenika** na osnovu prezentiranih računa koje nismo mogli povezati sa istim, kao i dostavljenih izvjava o izvršenoj kompenzaciji sa izvođačem radova prezentirane vrijednosti investicije na iznos od 407.752 KM. Navedenom Investitoru je također na osnovu prezentiranih računa i izvjava o kompenzaciji izvršeno priznavanje investicije u vrijednosti od 736.869 KM za koju mu je od strane Komisije za investicije dodijeljen poticaj za izgradnju objekta za skladištenje i doradu voća u iznosu od 15 % vrijednosti investicije, odnosno u iznosu od 110.530 KM (koja se nalazi na pregledu nerealizovanih obaveza iz 2010. godine, o čijem statusu će se izjasniti Vlada FBiH, a za istu nije izdato rješenje ministra o odobravanju poticaja).

Imajući u vidu da su poticaji za realizaciju Investicijskih projekata, u okviru Transfera za poljoprivredu, dodjeljivani za objekte koji su već izgrađeni, da se prilikom dodjele nije raspolagalo sa adekvatnom specifikacijom potrebnih radova i materijala za izgradnju navedenih objekata, ne može se potvrditi da se u svim slučajevima nabavke materijala i izvršeni radovi po prezentiranim računima, na osnovu kojih je izvršena isplata poticajnih sredstava, odnose na izgradnju i opremanje objekata u stočarskoj proizvodnji i izgradnju staklenika. Zbog navedenog se ne može potvrditi opravdanost isplate dijela poticajnih sredstava krajnjim korisnicima za navedene namjene. Navedeno implicira na potrebu da Ministarstvo iznađe novi model dodjele sredstava poticaja na način da se izgradnja svih objekata koji će se poticati iz federalnog budžeta prati od njihovog početka do završetka, kao i uz virmansko plaćanje na osnovu prethodno ovjerene specifikacije izvršenih radova i ugrađenog materijala od strane ovlaštenog lica. Također smo mišljenja da bi provedbenim propisima za ostvarivanje novčanih podrški trebalo jasnije definisati uslove koje trebaju ispunjavati korisnici poticaja posebno u dijelu obezbjeđenja vjerodostojne dokumentacije kojom se potvrđuje da će se objekat koristiti za namjene za koje se odobrava poticaj, da se prezentirani računi nedvosmisleno odnose na izgradnju objekta za koji se daje poticaj, kao i u dijelu propisivanje da se sa korisnikom poticaja ugovorom definišu međusobne obaveze i odgovornosti.

Potrebno je da Ministarstvo u saradnji sa Upravom za indirektno oporezivanje pojača aktivnosti na provjeri računa koje aplikanti podnose kao dokaz investicionih ulaganja, a naročito kod aplikanata koji su podnijeli zahtjeve za ostvarivanje velikog iznosa novčanih podrški;

Potrebno je da Ministarstvo kreira model poticanja izgradnje objekata u poljoprivredi na način da se prati njihova izgradnja od početka do završetka, kao i uz virmansko plaćanje na osnovu prethodno ovjerene specifikacije izvršenih radova i ugrađenog materijala od strane ovlaštenog lica;

Potrebno je provedbenim propisima za ostvarivanje novčanih podrški jasnije definisati uslove koje trebaju ispunjavati korisnici poticaja posebno u dijelu obezbjeđenja vjerodostojne dokumentacije kojom se potvrđuje da će se objekat koristiti za namjene za koje se odobrava poticaj, da se prezentirani računi nedvosmisleno odnose na izgradnju objekta za koji se daje poticaj, kao i u dijelu propisivanja da se sa korisnikom poticaja ugovorom definišu međusobne obaveze i odgovornosti;

Potrebno je poduzeti aktivnosti kako bi se kontinuirano vršio nadzor nad namjenskim korištenjem opreme i mehanizacije čija nabavka je sufinansirana u prethodnom periodu, obzirom da su je krajnji korisnici poticajnih sredstava trebali zadržati u vlasništvu najmanje 3 godine;

Skrećemo pažnju da Ministarstvo **nije postupilo po preporuci revizije** koju smo dali prethodne godine da u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa izvrši uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava pravnim subjektima (preduzećima) za koje je od strane federalne poljoprivredne inspekcije i tima za kontrolu Ministarstva konstatovano da isti nisu prezentirali validnu dokumentaciju (račune) prilikom ostvarivanja novčanih podrški za realizaciju investicijskih projekata u 2009. godini. Za navedena preduzeća smo utvrdili da su i u budžetskoj 2010. godini ostvarili novčane podrške, i to „Export-Import Eso“ d.o.o. Vitez 31.556 KM, „A-S KOMERC“ d.o.o. Mostar 20.592 KM i preduzeće „Perčinović“ d.o.o iz Tomislavgrada 434.419 KM.

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava preduzećima „Export-Import Eso“ d.o.o. Vitez, „A-S KOMERC“ d.o.o. Mostar i „Perčinović“ d.o.o iz Tomislavgrada u 2009. godini, te u skladu sa konstatovanim poduzeti adekvatne aktivnosti i eventualni povrat sredstava, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;

Izvršiti unapređenje procedura u 2011. godini u dijelu preciziranja provedbenog propisa za dodjelu novčanih podrški, na način da se propišu jasniji kriteriji i precizni dokazi, da se obrada i stručna kontrola, a po potrebi i nadzor nad klijentima koji su aplicirali za investiciona ulaganja, vrši prije nego što se predmeti dostave na razmatranje i rješavanje Komisiji za investicione projekte jer će se na taj način smanjiti mogućnost zloupotreba od strane aplikanata;

5.6.2.2 Plasmani grant sredstava za realizaciju investicijskih projekata iz oblasti poljoprivrede putem Razvojne banke FBiH

U skladu sa potpisanim Protokolom između Ministarstva i **Razvojne banke FBiH** (u daljem tekstu: Banka) od 31.05.2010. godine, za investicione projekte u poljoprivredi koji se finansiraju preko otvorene kreditne linije od strane iste, prvobitno je bilo predviđeno izdvajanje sredstava za sufinansiranje projekata u iznosu od 2.000.000 KM, međutim, nakon nekoliko izmjena i dopuna programa planirani iznos je sveden na **1.251.512 KM**. Korisnici navedene kreditne linije, u skladu sa potpisanim Protokolom, imaju pravo regresa – subvencioniranja kamata na investicijski kredit u iznosu predviđenim Programom poticaja za poljoprivredu. U 2010. godini Ministarstvo je, preko Banke, krajnjim korisnicima za investicijske projekte doznačilo **1.251.512 KM** u vidu nepovratno dodijeljenih sredstva (granta) na ime 25 % vrijednosti izabranih investicionih projekata, a ostala sredstva od 50 % vrijednosti banka dodjeljuje kao kredit, dok su sami investitori bili obavezni obezbijediti vlastito učešće od 25 % vrijednosti investicije (**Model finansiranja 50 % kredit + 25 % grant + 25 % vlastito učešće**). U skladu sa Uputstvom o izvršavanju Programa utroška sredstava za 2010. godinu, potpisanim Protokolom sa Bankom i Operativnim uputstvom banke za kreditnu liniju dugoročnog finansiranja poljoprivredne proizvodnje, **projekti su dostavljani direktno Banci koja je izvršila ocjenjivanje investicionih projekata** i na kreditnom odboru donosila odluke o visini odobrenog kredita. Takve odluke su (**zajedno sa obradom i mišljenjem kreditnog odbora**) dostavljane u Ministarstvo – Komisiji za investicijske projekte na razmatranje, nakon čijeg prijedloga je ministar donosio odluke o dodjeli poticaja podnosiocima zahtjeva u visini njihovog obezbijedenog učešća (25 % vrijednosti investicije). U pogledu roka do kojeg su potencijalni investitori mogli predavati zahtjeve za odobravanjem poticajnih sredstava na navedeni način, utvrdili smo da **rok nije bio u dovoljnoj mjeri preciziran** (određen) obzirom da se Uputstvo o izvršavanju Programa utroška sredstava i potpisani Protokol sa Bankom međusobno razlikuju u navedenom dijelu. Uputstvom za ostvarivanje novčanih podrški propisani rok za dostavljanje zahtjeva je bio 01. juna, međutim, isti nije primjenjen prilikom dodjele sredstava jer je od strane Ministarstva prilikom razmatranja pristiglih aplikacija sa bankom dogovoren duži rok koji nije objavljen, što je moglo imati za posljedicu da potencijalni investitori nisu bili u istom položaju. Prema Izvještaju Banke od 23.08.2010. godine, u razdoblju od 01.01. do 31.08. 2010. godine, bilo je zaprimljeno 26 aplikacija (zahtjeva za finansiranjem i poticajnim sredstvima na navedeni način), međutim, ovaj broj nije konačan **obzirom da je pojedinim investitorima uvažen i kasnije dostavljeni zahtjev**.

Ministarstvo je putem Banke **u 2010. godini za 15 investitora ukupno dodijelilo 1.251.512 KM nepovratnih sredstava**. Obavljajući reviziju prethodne godine dali smo primjedbu i preporuku vezano za nemogućnost potvrđivanja opravdanosti donošenja odluka o dodjeli nepovratnih sredstava bez uvida u validnu dokumentaciju dostavljenu od strane aplikanata (investitora). Ove godine Ministarstvo je prilikom donošenja odluka o dodjeli grant sredstava (vezanih za Banku) **imalo na raspolaganju izvršenu obradu i mišljenje kreditnog odbora banke (kao i procjenu rizika i obradu njene pravne službe)**, što je bio

djelimični pomak u proceduralnom smislu u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, kako je istim aplikantima (investitorima) koji su dostavili zahtjeve na razmatranje u banku, Uputstvom o izvršavanju Programa utroška sredstava **ostavljena mogućnost apliciranja za poticaje i pod tačkom Investicijski projekti** (u okviru Transfera za poljoprivredu) koje zahtjeve je rješavalo Ministarstvo, zbog utvrđenih nepravilnosti prilikom razmatranja istih može se reći da je **djelimični pomak dodjele grant sredstava preko Banke poništen sveukupno gledajući način raspodjele poticajnih sredstava na poziciji investicija u poljoprivredu**. Tako smo utvrdili da je **investitoru „KIWI – ŠPORT“ d.o.o Ljubuški** (u 2010. godini) za prezentiranu investiciju u vrijednosti od 621.093 KM (podizanje kapaciteta za preradu maslina, odnosno proizvodnju maslinovog ulja) Banka odobrila kredit u iznosu od 400.000 KM, nakon čega je Ministarstvo prema naprijed opisanoj proceduri **odobrilo 200.000 KM nepovratnih grant sredstava** poticaja za navedenu investiciju. Na osnovu uvida u obradu i mišljenje kreditnog zahtjeva od strane banke utvrdili smo da je navedeni investitor kao vlastito učešće (221.093 KM) prikazao fakture i dokaze o uplatama istih **za nabavku sadnica maslina i druge radove na izgradnji maslinjaka i sistema navodnjavanja u ukupnom iznosu od 113.980 KM**, te za izvedene pripremne radove i radove na izvođenju temelja objekta i drugog građevinskog materijala u vrijednosti od 107.113 KM. Imajući u vidu da je investitor „KIWI – ŠPORT“ d.o.o Ljubuški, putem **Ministarstva u budžetskoj 2009. godini već ostvario poticaj u iznosu od 200.000 KM**, koji iznos predstavljao 25 % prezentirane vrijednosti investicije, u okviru koje je izgradnja sistema za navodnjavanje i nabavka sadnica maslina za koje su računi prezentirani Banci kao vlastito učešće, **ne može se potvrditi opravdanost od strane Ministarstva ponovnog dodjeljivanja poticaja u 2010. godini u vidu grant sredstava za vlastito učešće u iznosu od 113.980 KM**. **Dva puta dodijeljena poticajna sredstava u revidiranoj godini, u okviru Transfera za poljoprivredu, po istom osnovu konstatovali smo i kod preduzeća „RDS PROM“ d.o.o. Mostar** kojem su u vidu granta preko Banke dodijeljena sredstva u iznosu od 50.000 KM za Sadnju i uređenje 3 ha vinove loze – stolnog grožđa i nabavku kamiona hladnjače po prezentiranom vlastitim ulaganjima u vidu računa među kojima smo utvrdili **2 računa (na iznos od 3.500 KM za kupovinu motorkopačice i 12.577 KM za izvršene radove na postojećem vinogradu)** koji su priznati od strane Ministarstva prilikom razmatranja pristiglog zahtjeva navedenog preduzeća za investicijska sredstva – podizanje višegodišnjih zasada i matičnih zasada i odobrena grant sredstva u iznosu od 22.957 KM. Ministarstvo je i **Investitoru „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada**, za investiciju – nabavka osnovnog stada, u 2010. godini odobrilo **grant poticajna sredstva** u vrijednosti prikazanog vlastitog učešća Banci prilikom razmatranja kreditnog zahtjeva u iznosu od **80.000 KM**. Provedenom revizijom smo utvrdili da je navedeni Investitor aplicirao i dobio sredstva i pod tačkom Investicijski projekti Transfera za poljoprivredu nakon čega mu je za nabavku stada odobren poticaj i na ovoj poziciji u iznosu od **44.782 KM**. Imajući u vidu da je preduzeće „Perčinović“ d.o.o. prezentiralo **dva potpuna ista računa** i Banci i Ministarstvu (36.775 Eur-a i 25.259 Eur-a) po kom osnovu su mu u 2010. godini odobrena poticajna sredstva na obje pozicije Transfera za poljoprivredu, **ne može se potvrditi opravdanost kompletnog iznosa dodijeljenih poticajnih sredstava od 124.782 KM**. **Ističemo** da su oba predmeta navedenog investitora razmatrani od strane Komisije za investicije 27. i 29.10.2010. godine što zbog uočenih propusta upućuje na propuste u radu iste. **Skrećemo pažnju** da je navedeno preduzeće u posljednje 3 godine ostvarilo 980.386 KM novčanih podrški u oblasti poljoprivrede, da se je prilikom kontrole na terenu u 2009. godini ustanovilo postojanje računa koji nisu odgovarali činjeničnom stanju a za čiji iznos je od strane Ministarstva samo umanjen poticajni zahtjev umjesto da su dosljedno primijenjene zakonske odredbe zbog pokušaja neosnovanog ostvarivanja poticaja, što je konstatovano i u revizorskom izvještaju za 2009. godinu i data preporuka po kojoj nije postupljeno.

U skladu sa preporukom revizije od prethodne godine formirana je **Komisija za vršenje nadzora** nad namjenskim trošenjem doznačenih grant sredstava za realizaciju investicijskih projekata preko Banke u 2008 i 2009. godine (34 korisnika, 2.469.515 KM grant sredstva). Od ukupnog broja klijenata kojima su dodijeljena grant sredstva imenovana Komisija je izvršila kontrolu kod njih 30 na terenu, dok za preostala 4 prema izjavi odgovorne osobe kontrola nije izvršena zbog nedostatka vremena. O izvršenom nadzoru nije sačinjen zbirni izvještaj, međutim, za svakog korisnika postoji sačinjen pojedinačni zapisnik o utvrđenom činjeničnom stanju na terenu. Na osnovu intervjua sa odgovornom osobom i uvida u prezentiranu dokumentaciju utvrdili smo da je komisija samo kod jednog klijenta utvrdila nenamjensko postupanje u smislu otuđenja ranije kupljene poljoprivredne mašine (27.500 KM) iz poticajnih sredstava, za kojeg su pokrenuli proceduru povrata sredstava putem donošenja rješenja.

Prilikom određivanja rokova do kojih aplikanti mogu podnositi zahtjeve za odobravanjem sredstava novčanih podrški Transfera za poljoprivredu (a time i preko Razvojne banke) iste preciznije definisati, usaglasiti u svim provedbenim propisima i javno objaviti u cilju stavljanja svih investitora u isti položaj. Također je potrebno, kroz donošenje i primjenu provedbenih propisa, osigurati da se odobrena sredstva poticaja u poljoprivredi ne mogu dodjeljivati dva puta po istom osnovu;

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava po istom osnovu dva puta, u okviru Transfera za poljoprivredu, preduzećima „KIWI – ŠPORT“ d.o.o Ljubuški, „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada i „RDS PROM“ d.o.o. Mostar, te u skladu sa konstatovanim poduzeti adekvatne aktivnosti u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;

Izvršiti nadzor nad namjenskim korištenjem sredstava doznačenih za realizaciju svih investicijskih projekata preko Razvojna banke u 2010. godini, kao i ostalih projekata za koje nije izvršen nadzor iz 2009. godine;

5.6.3 Ruralni razvoj

Izvršenje projekata Ruralnog razvoja, u okviru Transfera za poljoprivredu, iskazano je u iznosu od **4.414.709 KM** što je u odnosu na izvršenje prethodne godine od 1.537.000 KM veće za 2.877.709 ili 187 %. U odnosu na prethodnu godinu kada je Ministarstvo sa ove pozicije podržavalo 3 vrste poticajnih mjera ove godine su taj broj povećali na 10. Struktura navedenog izvršenja projekata ruralnog razvoja je sljedeća: **Ruralna infrastruktura 1.700.000 KM, Dopunske aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima 799.992 KM, Uređenje i zaštita poljoprivrednog zemljišta 399.993 KM, Modernizacija primarne poljoprivredne proizvodnje - mehanizacija 629.741 KM i nabavka opreme za doradu, preradu i skladištenje voća i povrća 190.916 KM, Razvoj agroturizma 237.866 KM, Certifikacija operatora (proizvođača) 129.000 KM, Certifikacija za preradu i promet (prerađivača) 56.000 KM, Pomoć očuvanju genoma autohtonih biljaka i životinja 250.001 KM, Lokalne akcione grupe (LAG) 21.200 KM.** Na osnovu uvida u dokumentaciju, konstatovali smo da navedene aktivnosti ruralnog razvoja (osim Modernizacije primarne poljoprivredne proizvodnje) nisu mogle biti ugrađene u Program utroška sredstava za 2010. godinu, obzirom da njihovo finansiranje nije predviđeno tada važećim Zakonom o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji na osnovu kojeg je donesen isti. Raspodjela sredstava projekata ruralnog razvoja izvršena je od strane formirane Komisije koja je o dostavljenim zahtjevima odlučivala na osnovu utvrđenih Kriterija za ocjenu programa/ projekata, po čijem prijedlogu su od strane ministra donesena rješenja o odobravanju poticajnih sredstava. Na osnovu uvida u revizorski uzorak, utvrdili smo da u rješenjima o odobravanju poticaja ruralnog razvoja nije bilo precizno definisano za koje svrhe, odnosno u koje namjene se mogu trošiti dodijeljena sredstava niti je istima bila propisana obaveza dostavljanja izvještaja o utrošku sredstava.

Planiranje i raspodjelu poticajnih sredstava po modelu ruralnog razvoja, u okviru Transfera za poljoprivredu, vršiti u skladu sa odredbama članova 19. i 20. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i uz prethodno donošenje provedbenog propisa kojim će se propisati uslovi i način ostvarivanja novčane podrške. Rješenjima o dodjelu sredstava po modelu ruralnog razvoja decidno propisati namjenu trošenja sredstava i dostavljanja izvještaja u cilju obavljanja kontrole i nadzora nad namjenskim utroškom istih;

Za projekte **Ruralne infrastrukture (1.700.000 KM)**, Ministarstvo je sredstva dodjeljivalo krajnjim korisnicima (kantonima, općinama, mjesnim zajednicama i udruženjima) koji su aplicirali za ista. Vezano za način realizaciju, odnosno način implementacije ovih sredstava utvrdili smo da se ista mjera sufinansira i u okviru Projekta „Unapređenja ruralnog poduzetništva“ – REEP (IFAD 697) kojeg implementira Ured za koordinaciju projekata Ministarstva (preko Fondacije Odras, za područja Unsko –sanskog, Kantona 10 i Zapadno – hercegovačkog kantona. Utvrdili smo da Zakonom o poljoprivredi, kojim se propisuju sve vrste mjera koje se mogu finansirati iz Budžeta FBiH, nije predviđeno da se vrši ulaganje u infrastrukturu kao mjera poljoprivredne politike, iz kojeg razloga se **ne može potvrditi opravdanost uvrštavanja ove vrste projekata za sufinansiranje iz Budžeta FBiH, u okviru Transfera za poljoprivredu.**

Za realizaciju poticaja za **Dopunske aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima (799.992 KM)** aplikanti su bili dužni dostaviti račune kojima dokazuju uložena sredstava u jednu od preko 40 predviđenih aktivnosti za koje je Uputstvom bilo planirano da se podstiču. Utvrdili smo da su u okviru ove pozicije 1.135 aplikantata dobili poticajna sredstva, a na osnovu revizorskog uzorka konstatujemo da je Udruženje

građana „Gajret“ Orahovica dodijeljeno 348 KM za Monografiju „Orahovica u vremenu i prostoru“ na osnovu potvrde kojom Udruženje samo sebi potvrđuju da su štampanje iste 21.09.2006. godine platili 700 KM, kao i da je fizičkom licu iz Gornjeg Vakufa – Uskoplja doznačeno 1.008 KM na ime proširenja objekta za proizvodnju mlijeka na osnovu prezentiranih paragon blokova koji se ne mogu povezati sa navedenim objektom. Ovo navodimo samo kao primjer za koje namjene se dodjeljuju sredstva, a imajući u vidu da je u okviru ove pozicije **propisano preko 40 namjena sredstava**, da su **kriteriji za raspodjelu sredstava bili uopšteni**, kao i da su kao dokaz vlastitog ulaganja priznavane razne vrste potvrda **ne može se potvrditi da je raspodjela sredstava za dopunske aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima izvršena uz dosljedno poštivanje utvrđenih kriterija**. Također se ne može potvrditi opravdanost dodjele sredstava u okviru Transfera za poljoprivredu na ovakav način.

Vezano za realizaciju poticaja na ime **Uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta (399.993 KM)**, u obavljenoj reviziji prethodne godine smo ukazali Ministarstvu na potrebu sistemskog provođenja mjera zemljišne politike, u skladu sa odredbama Zakona o poljoprivrednom zemljištu i uz donošenje posebnog programa kako je to definisano članom 27. Zakona o poljoprivredi. Da bi se mjere zemljišne politike mogle sistemski provoditi trebalo je, u skladu sa članovima 22, 23 i 24. Zakona o poljoprivrednom zemljištu donijeti Strategiju gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, što još uvijek nije urađeno. Kao i prethodne godine, navodimo da **svi kantoni**, u skladu sa Pravilnikom o načinu uplate javnih prihoda budžeta i vanbudžetskih fondova na teritoriji FBiH, **ostvaruju prihode od naknada za korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe, koji predstavljaju namjenska sredstva** koja se trebaju, u skladu sa članom 54. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, trošiti isključivo za propisane namjene, a jedna od njih je provođenje mjera zaštite, korištenja i **uređenja poljoprivrednog zemljišta**, zbog čega a i imajući u vidu naprijed navedeno **ne možemo potvrditi opravdanost finansiranja poticaja za Uređenje i zaštitu poljoprivrednog zemljišta iz Budžeta FBiH, u okviru Transfera za poljoprivredu**.

U sklopu implementacije aktivnosti **Certifikacije organskih proizvoda (185.000 KM)** Ministarstvo je, u skladu sa Uputstvom, svim aplikantima koji su zadovoljavali propisane uslove i prijavili proizvodnju kod akreditovane certifikacijske kuće (ili prezentiralo već dobiveni certifikat) dodijelilo iznose od po 1.000 KM za pojedinačnu certifikaciju i 5.000 KM za kolektivnu certifikaciju, dok je prerađivačima dodijelilo po 2.000 KM za prijavljenu certifikaciju organskih proizvoda za preradu i promet. Navedene mjere su najvećim dijelom implementirane na osnovu potvrde da su aplikanti predali zahtjev za obavljanje inspekcije Savezu udruženja organskih proizvođača FBiH u svrhu dobivanja certifikata organske proizvodnje ili prerade, a da prethodno nije izvršena procjena stvarnih troškova navedene certifikacije. Vezano za navedeno, ističemo da još uvijek nije donesen Zakon o organskoj poljoprivredi, kao i da su prilikom realizacije navedenih mjera priznavane sve vrste dobivenih certifikata od strane aplikanata, bez ulaženja u njihov sadržaj i prezentiranja stvarne cijene koštanja prilikom dobivanja istih.

Za dobivanje poticaja na ime **podrške očuvanja genoma autohtonih biljaka i životinja (250.000 KM)** aplikanti su, u skladu sa Uputstvom, pored propisane dokumentacije kojom dokazuju kvalifikanost, trebali uz podneseni zahtjev za finansiranje projekta prezentirati i **račune** kojima dokazuju uložena sredstva. Uvidom u zapisnik Komisije za raspodjelu sredstava od 30.08.2010. godine utvrdili smo je ista donijela zaključak da se u okviru ove tačke podrži 19 projekata „od interesa za FBiH“ (**za koje nisu prezentirani računi**) u iznosu od po 5.000 KM (95.000 KM), od kojih je za realizaciju 8 zasebnih projekata Udruženja za zaštitu i očuvanje izvornih pasmina domaćih životinja Široki Brijeg (za očuvanje autohtone vrste bosanski brdski konj, buša, pramenka humski soj, hercegovački magarac, hercegovačka koza, uređenje botaničkog vrta pri Edukacijskom centru i Rezervatu Buhovo, izdavanje knjige i adaptaciju objekta) dodijeljeno po 5.000 KM (ukupno 40.000 KM), za realizaciju 2 kandidovana projekata od strane Poljoprivredno – prehrambenog fakulteta Sarajevo 10.000 KM, po 1 projekta od strane Veterinarskog fakulteta 5.000 KM i Zemaljskog muzeja BiH po 5.000 KM, kao i za realizaciju kandidovanog projekta „Uspostavljanja centra za reprodukciju zaštićenih ljekovitih vrsta“ od strane Udruženja građana za ljekovito i aromatično bilje i njihove proizvode (**čija ovlaštena osoba je ujedno i član Komisije za raspodjelu sredstava**) 5.000 KM. Pored navedenog utvrdili smo dodjelu sredstava fizičkoj osobi za realizaciju projekta „Zaštita i uzgoj magarca“ koja je uz aplikaciju kojom dokazuje uložena sredstva dostavila sliku magaraca i kupoprodajni ugovor o kupovini zemljišta. Imajući u vidu da se u naprijed navedenom slučaju **radi o projektima za koje nisu prezentirani Uputstvom traženi računi kojima se dokazuju uložena sredstva, ne može se potvrditi da su u naprijed navedenim slučajevima sredstva dodijeljena u skladu sa propisanim uslovima**. Vezano za definisane uslove iz Uputstva za dobivanje sredstava pod ovom tačkom, utvrdili smo da isti nisu bili u dovoljnoj mjeri konkretni, a ni sama Komisija prilikom odlučivanja o dostavljenim

aplikacijama nije imala jasan stav, odnosno listu prema kojoj će se cijeliti koje biljke i životinje su autohtone, iz kojeg razloga se **ne može potvrditi opravdanost dodjele sredstava za navedene namjene.**

Na osnovu uvida u prezentiranu dokumentaciju utvrdili smo da je, u razdoblju 2007 – 2010. godina na ime projekata u svrhu ruralnog razvoja, iz Transfera za poljoprivredu, ukupno utrošeno 15.814.709 KM, međutim, do sada nije vršen nadzor nad utroškom doznačenih sredstava, kao ni analizu postignutih rezultata u odnosu na postavljene ciljeve i utrošena sredstva, što je svakako potrebno učiniti u narednom periodu.

Potrebno je preispitati opravdanost dodjele poticaja na ime ruralne infrastrukture obzirom da navedeno nije predviđeno Zakonom o poljoprivredi kao mjera poljoprivredne politike koja se finansira iz Budžeta FBiH, kao i finansiranja poticaja na ime Uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta, imajući u vidu namjenske prihode koje svi kantoni ostvaruju po osnovu prikupljanja naknada za korištenje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe, zakonske odredbe koje predviđaju sistemsko provođenje mjera zemljišne politike, kao i činjenicu da još uvijek nije urađena Strategija gospodarenja poljoprivrednim zemljištem;

Potrebno je preispitati opravdanost donošenja odluka vezanih za sufinansiranje 19 projekata u iznosu od po 5.000 KM obzirom da za iste nije prezentirana validna dokumentacija kojom se dokazuju uložena sredstva, u skladu sa Uputstvom za ostvarivanje novčanih podrški;

Potrebno je da Ministarstvo kreira model poticanja ruralnog razvoja na način da utvrdi jasne i mjerljive kriterije za raspodjelu sredstava. Također je potrebno da utvrdi Listu autohtonih biljaka i životinja, kao i da realizaciju poticaja za certifikaciju organske proizvodnje vrši na osnovu prethodnog definisanja koja vrsta certifikata se odnosi na istu, kao i na osnovu prezentirane cijene koštanja za dobivanje navedenog certifikata;

Potrebno je izvršiti nadzor nad utroškom ranije doznačenih sredstava krajnjim korisnicima na ime ruralnog razvoja, te na osnovu konstatovanog izvršiti analizu postignutih ciljeva u odnosu na utrošena sredstva i predložiti mjere za unapređenje rada;

5.6.4 Ostale podrške

Ostale podrške, u okviru Transfera za poljoprivredu, iskazane su u iznosu od 1.928.685 KM od čega se na izvršenje sredstava **Rezervi** odnosi 620.474 KM. Na osnovu Rješenja ministra od 31.12.2010. godine, iz sredstava Rezervi transfera, „Mesnoj industriji Rakitno“ d.o.o. Posušje je dodijeljeno 44.911 KM, a na osnovu pismenog obraćanja navedenog klijenta od 15.06.2010. godine i 26.10.2010. godine kojima je tražio preispitivanje ranije donesenog Rješenja od 26.11.2009. godine kojim je zahtjev aplikanta za odobrenje novčane podrške za regresiranje kamata odbijen zbog nepotpunosti jer nije dostavljen original ili ovjerena kopija otplatnog plana za kredit kod Unicredit banke, što je bilo propisano Uputstvom za ostvarivanje novčanih podrški (regresiranje kamata) u 2009. godini. Navedenim Uputstvom je također bilo propisano da se nepotpuni, neblagovremeni i netačno popunjeni zahtjevi neće uzimati u razmatranje (isti je bio priložio otplatni plan kojeg je sam izradio). Imajući u vidu da korisnik novčane podrške („Mesna industrija Rakitno“ d.o.o. Posušje) protiv Rješenja Ministarstva o odbijanju zahtjeva za regresiranjem kamata (2009. godina) nije u roku od 30 dana pokrenuo upravni spor, kako je to bilo naznačeno u pouci o pravnom lijeku, **ne može se potvrditi opravdanost donošenja novog Rješenja o odobravanju isplate 44.911 KM na ime novčane podrške za regresiranje kamata na dan 31.12.2010. godine.**

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava preduzeću „Mesna industrija Rakitno“ d.o.o. Posušje, te u skladu sa konstatovanim poduzeti adekvatne aktivnosti, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;

5.6.5 Saradnja između Ministarstva i Federalne uprave za inspeksijske poslove, u oblasti poljoprivrede

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju koja se odnosi na saradnju između Ministarstva i Federalne uprave za inspeksijske poslove FBiH (u daljem tekstu: Uprava), u vezi obavljanja inspeksijskih kontrola iz oblasti poljoprivrede utvrdili smo da se ista odvija na način da Uprava dostavlja mjesečne planove u vezi planiranih kontrola i da o izvršenom inspeksijskom nadzoru mjesečno izvještava Ministarstvo. Pored toga o značajnim stvarima se raspravlja na zajedničkim sastancima koji se povremeno održavaju na traženje

Ministarstva. Uvidom u planove, zabilješke sa održanih sastanaka i izvještaje o izvršenom inspeksijskom nadzoru, utvrdili smo da isti **nisu u dovoljnoj mjeri konkretni u smislu da omogućavaju praćenje ostvarenja dogovorenog plana inspeksijskih kontrola, konstatovane činjenice po predmetima - izvršenim kontrolama od strane poljoprivrednih inspektora, kao i realizaciju dogovorenih zajedničkih zaključaka u vezi rješavanja zajedničkih problema.** Ovo se naročito odnosi na probleme koji se prilikom inspeksijskom nadzora identifikuju vezano za isplatu sredstava novčanih podrški za poticaje u poljoprivredi koji podrazumijevaju daljnje praćenje donesenih rješenja o povratu dodijeljenih sredstava i eventualnoj zabrani apliciranja korisnicima novčanih podrški u narednom periodu. Zbog toga smo mišljenja da bi sa Upravom trebalo **dogovoriti novu metodologiju dostavljanja plana i izvještavanja** o realizaciji istog, u smislu da sadržajno održavaju činjenično stanje izvršenih kontrola, kao i izdatih rješenja.

U skladu sa članom 29. Zakona o poljoprivredi („Sl. novine FBiH“, broj 88/07 i 4/10) korisnici (klijenti) su dužni namjenski koristiti dobivena novčana sredstva poticaja, a u slučaju utvrđivanja postojanja netačnih podataka ili nenamjenskog trošenja, isti su dužni vratiti doznačena poticajna sredstva, zajedno sa zateznom kamatom, u roku od 30 dana od dana donošenja **rješenja o povratu od strane federalnog ministra poljoprivrede ili poljoprivrednih inspektora.** U skladu sa odredbama članova 41 – 43. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Sl. novine FBiH“, broj 43/10) na rješenje federalnog poljoprivrednog inspektora može se uložiti **žalba Ministarstvu** u roku od 8 dana od dana prijema rješenja, koje je isto dužno riješiti u roku od 15 dana od dana prijema žalbe i doneseno **rješenje u drugostepenom postupku** je konačan upravni akt i protiv njega se može pokrenuti **upravni spor** kod nadležnog kantonalnog suda u sjedištu prvostepenog organa. Vezano za **konstatovane nepravilnosti od strane poljoprivrednih inspektora utvrđene prilikom vršenja kontrole predmeta koji se odnose na dodijeljene novčane poticaje iz Transfera za poljoprivredu za investiciona ulaganja (u 2008. i 2009. godina) utvrdili smo da je Uprava donijela 4 rješenja** kojima je naložila strankama da izvrše povrat sredstava u Budžet FBiH u ukupnom iznosu od 241.960 KM od kojih je Ministarstvo **3 rješenja poništilo u drugostepenom postupku** vođenom po žalbama stranaka (**Sladoled Kamenko d.o.o. Grude (204.246 KM, kupovina opreme za hlađenje voća i povrća), Ledenička dolina ZZ Gradačac (65.790 KM, sufinansiranje izgradnje farme muznih krava) i Čiz – Trade d.o.o. Livno (40.020 KM, sufinansiranje kupovine opreme, mehanizacije i nabavka osnovnog stada)**). Po donesenom četvrtom inspeksijskom rješenju o povratu sredstava (31.904 KM), odgovorni službenik Ministarstva žalbu stranke nije riješio u zakonski propisanom roku, niti je o postojanju iste obavijestio neposredno nadređenog rukovodioca što je kasnije usložilo navedenu situaciju u pravnom smislu obzirom da je i Ministarstvo (nakog pripreme drugog službenika) **također bilo donijelo rješenje o povratu sredstava i rješenje o zabrani apliciranja navedenoj stranci na period od 3 godine** na koje je stranka pokrenula upravni spor. Navedena pravnu situacija je razriješena na način da je **Ministarstvo 30.12.2010. godine potvrdilo inspeksijsko rješenje o povratu sredstava, a zatim 18.02.2011. godine poništilo svoje doneseno rješenje o povratu, što je i navelo u odgovoru na tužbu stranke (22.02.2011. godine) izjavljenu protiv rješenja o zabrani apliciranja na period od 3 godine koji spor je još uvijek u toku.** Imajući u vidu naprijed navedeno, ukazujemo na činjenicu da je zakonskim odredbama predviđeno da se nakon donesenih rješenja o odobravanju poticajnih sredstava od strane Ministarstva, vrši inspeksijski nadzor te da se na osnovu utvrđenih činjenica iz istog donese rješenja o povratu sredstava od strane poljoprivrednih inspektora koja opet Ministarstvo rješava u drugom stepenu (po žalbama stranaka), **postavlja se pitanje sukoba interesa jer je evidentno da je ostavljena mogućnost Ministarstvu da ne uvažava nalaze inspekcije, odnosno da poništava izdata inspeksijska rješenja o povratu sredstava.**

U 2010. godini, Ministarstvo je pismenim putem tražilo da se izvrši kontrola zahtjeva za novčane podrške (koje je dostavilo u elektronskoj formi) za proizvodnju svježeg kravljeg, ovčijeg i kozijeg mlijeka za II kvartal, tova junadi i svinja, držanje pčelinjih društava, deklariranih sadnica koštičavog i jabučastog voća, jagodastog voća, vinove loze i podizanja višegodišnjih nasada jesenska sadnja iz 2009. godine. Na osnovu uvida u prezentirane pomoćne evidencije dostavljenih obavijesti od strane inspektora Uprave, u kojim su navedene činjenice u vezi predmeta koji su bili predmetom nadzora istih **prije isplate novčanih podrški,** utvrdili smo da inspekcija nije imala značajnih konstatacija kod izvršenih kontrola novčanih zahtjeva za novčane podrške duhana. Međutim, u predmetima koji su se **odnosili na izgradnju stočarskih farmi, zasnivanje voćnjaka i proizvodnju povrća u svježem stanju** konstatovano je da veliki broj aplikanata nije zadovoljio predviđene uslove iz Uputstva tako da im je Ministarstvo odbilo zahtjeve za poticajima. Za određeni broj aplikanata inspekcija je izdala prekršajne naloge za utvrđene prekršaje davanja lažnih informacija, međutim, evidentno je da su kazne male (300 KM) što je veliki nesrazmjer u odnosu na

poticajna sredstva koja su isti mogli ostvariti. S tim u vezi navodimo konstatacije iz Izvještaja o radu, gdje se ističu uočeni alarmantni problemi, u provođenju nadzora u oblasti poljoprivredne inspekcije, a zbog nemogućnosti preuzetih (starih) zakonskih i podzakonskih propisa (definisanje kaznenih odredbi, iznosa u dinarima), kao i novodonesenih i usvojenih propisa entitetskog i državnog nivoa. Ističu neophodnost da Ministarstvo blagovremeno izvrši izmjene i dopune većine zakona iz oblasti poljoprivrede u segmentima inspekcijiskog nadzora, te da iste uskladi sa važećim Zakonom o prekršajima u FBiH (npr. Zakonom definisana određena obaveza, a da ista nije sankcionisana u kaznenim odredbama). **U 2010. godini inspektori nisu vršili kontrole predmeta koji se odnose na novčane poticaje u dijelu Investicijskih sredstava.**

Potrebno je da Ministarstvo zajedno sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove poduzme adekvatne aktivnosti kako bi se poslovi kontrole i inspekcijiskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali u skladu sa zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije), kako u dijelu donošenja odgovarajućih akata tako i u dijelu poduzimanja aktivnosti na realizaciji istih;

5.6.6 Zastupanje Ministarstva u upravnim postupcima u vezi povrata novčanih podrški

Na osnovu provedene revizije i izvršenog uvida u prezentiranu dokumentaciju utvrdili smo da je Ministarstvo (Služba za opće, pravne i kadrovske poslove) do vremena završetka konačne revizije ukupno donijelo 45 rješenja kojima se traži **povrat** ranije dodijeljenih sredstava novčanih podrški za koje se naknadno izvršenim kontrolama (inspekcijiskim nadzorom i kontrole ministarstva) konstatovalo da činjenično stanje ne odgovara prezentiranom stanju prilikom apliciranja za dodjelu novčanih podrški. U okviru ukupnog iznosa od 637.577 KM doznačenih sredstava koja se potražuju rješenjima o povratu sredstava, 160.281 KM se odnosi na potraživanja po donesenim rješenjima u 2010. godini i 174.173 KM u 2011. godini. Do sada je od potraživanog iznosa naplaćeno 44.657 KM što je pomak u odnosu na prethodnu godinu (9.600 KM), međutim isto stanje se ne može prihvatiti kao zadovoljavajuće obzirom da predstavlja samo 7 % potraživanog iznosa. Dosadašnja praksa da se konačna i izvršna rješenja o povratu dostavljaju Pravobranilaštvu FBiH na daljnje nadležno postupanje (naplatu) je nastavljena, međutim, činjenica je da je veoma teško naplatiti potraživanja kada se naknadno utvrdi da je aplikant prezentirajući netačnu ili krivotvorenu dokumentaciju ostvario sredstva poticaja. Naprijed navedeno upućuje na zaključak da bi Ministarstvo trebalo što prije uspostaviti Registre poljoprivrednih gazdinstava i Registre klijenata (kao i druge registre predviđene Zakonom o poljoprivredi), te uspostaviti bazu podataka krupne stoke kako bi se ista mogla koristiti prilikom obavljanja kontrola novčanih podrški **koja se treba podići na viši nivo i obavljati u što većem broju prije isplate**. Drugi zaključak je da bi **provedbenim propisima** koji su se do sada trebali donijeti, a nisu, u skladu sa novim Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju trebali propisati što jasniji kriteriji u cilju sprečavanja da se konstatovani propusti iz ranijeg perioda ne ponove, kao i preciznije navedu dokazi koje prilaže klijent prilikom apliciranja za ostvarivanje novčanih podrški u poljoprivredi. Treći zaključak je da bi Ministarstvo trebalo početi koristiti svoje zakonsko ovlaštenje vezano za mogućnost donošenja **rješenja o zabrani konkurisanja za novčane podrške** onim aplikantima za koje se utvrdi da su poticaje ostvarili na osnovu nevjerodostojne i nevalidne dokumentacije, imajući u vidu da je **do sada sveukupno donijelo samo 1 rješenje o zabrani konkurisanja** na period od pet godina (računajući od 06.01.2008. godine, pravni subjekt „Vjeko“ d.o.o. Posušje). Skrećemo pažnju da **postojeće zakonske odredbe nisu predviđjele mogućnost da se aplikantima za koje se u postupku obavljanja kontrole (prije donošenja rješenja, odnosno isplate) utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na osnovu nevjerodostojne i nevalidne dokumentacije (fiktivne fakture i slično) izda rješenje u zabrani apliciranja** što bi u velikoj mjeri smanjilo broj ovakvih slučajeva za koje je inspekcijiskim nadzorom i kontrolama na terenu konstatovano da se pojavljuje u velikom broju, pri čemu treba imati na umu da bi navedeno imalo i preventivni efekat za druge potencijalne slučajeve. Ministarstvo je donijelo proceduru kojom je propisalo proceduru načina izrade pojedinačnih akata u Službi za pravne, kadrovske i opće poslove (prvostepeni i drugostepeni postupak, te izradu urneka rješenja i ugovora), međutim, evidentno je da navedenim aktom nije propisano na koji način se od strane organizacionih jedinica pokreće procedura povrata ranije dodijeljenih sredstava tekućih transfera, kao i procedura donošenja Rješenja o zabrani konkurisanja za bilo koju vrstu novčanih podrški.

Potrebno je provedbenim propisima za ostvarivanje novčanih podrški u 2011. godini (koje je Ministarstvo bilo dužno donijeti u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju) propisati jasnije kriterije, u cilju preveniranja da se konstatovani propusti iz

ranijeg perioda ne ponavljaju, kao i preciznije navedu dokazi koje prilaže klijent prilikom apliciranja i koje će službenici Ministarstva prilikom obavljanja kontrola moći u potpunosti potvrditi;

Potrebno je pokrenuti adekvatne aktivnosti u dijelu stvaranja zakonskih uslova da se aplikantima za koje se u postupku obavljanja kontrole utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na osnovu nevjerodostojne i nevalidne dokumentacije (fiktivne fakture i slično) izda rješenje u zabrani apliciranja;

Potrebno je doraditi Interne procedure o načinu izrade pojedinačnih akata u Službi za pravne, kadrovske i opće poslove u dijelu propisivanja načina pokretanja procedure povrata ranije dodijeljenih sredstava tekućih transfera od strane organizacionih jedinica, vođenja drugostepenog postupka na rješenja o povratima inspektora, kao i procedura donošenja Rješenja o zabrani konkurisanja za bilo koju vrstu novčanih podrški;

Potrebno je da Ministarstvo nastavi saradnju sa Pravobranilaštvom FBiH u dijelu provođenja aktivnosti na izvršenju povrata (naplate) po osnovu konačnih i izvršnih rješenja, vezanih za isplaćena novčana sredstva za poticaje u poljoprivredi;

5.7 Transfer za veterinarstvo

Transfer za veterinarstvo izvršen je u iznosu od 1.067.226 KM što u odnosu na zakonski odobrena sredstva za navedene namjene od 2.250.000 KM predstavlja izvršenje od 47,42 %. Programom utroška sredstava Transfera za veterinarstvo za 2010. godinu, usvojenog od strane Vlade FBiH bilo je predviđeno izdvajanje sredstava u iznosu od 1.800.000 KM za realizaciju „Programa suzbijanja i kontrole bruceloze kod ovaca i koza u FBiH (2010 – 2016 godina)“ i 450.000 KM za otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje zaraznih bolesti životinja. Međutim, nakon izvršene tri izmjene i dopune programa u toku godine umanjene su prvobitno planirana sredstva za realizaciju „Programa suzbijanja i kontrole bruceloze“ za 1.180.000 KM tako da su na kraju iznosila 620.000 KM, a na račun toga su uvedene nove tačke programa među kojima **izdvajamo** uvrštavanje sredstava u iznosu od **1.000.000 KM** Veterinarskom fakultetu u Sarajevu (**koja u suštini predstavljaju kapitalno ulaganje**) - pod tačkom Dobivanje građevinske i urbanističke dozvole i obavljanje revizije idejno – izvedbenog projekta, te izvođenje građevinskih radova i nabavka opreme za laboratoriju Federalnog veterinarskog instituta za zarazne bolesti na Stupu **koja se gradi u okviru projekta „Pripremljenost u slučaju pojave Ptičije gripe“ (i finansira kreditnim sredstvima Svjetske banke)**. Prema usmenoj izjavi odgovorne osobe navedeno značajno prelijavanje sredstava sa planirane pozicije za implementaciju „Programa suzbijanja i kontrole bruceloze“ je nastupilo kao posljedica obezbjeđenja sredstava za vakcinaciju životinja u sklopu projekta Švedske razvojne agencije SIDA koji se implementira od strane Ureda za veterinarstvo BiH, sa kojom informacijom nisu raspolagali u vrijeme planiranja budžeta, a iz navedenog izvora će se finansirati vakcinacija životinja i u 2011. godini. **Rješenjem Federalnog ministarstva finansija od 31.12.2010. godine kojom je izvršena preraspodjela sredstava na način da je umanjena pozicija Transfer za veterinarstvo i istovremeno povećana pozicija Transfera za poljoprivredu za 500.000 KM, u suštini je izmijenjena struktura Programa utroška sredstava navedenih transfera bez saglasnosti Vlade FBiH, što nije u skladu sa članom 30. Zakona o izvršavanju budžeta za 2010. godinu. Na osnovu naprijed navedenog ne može se potvrditi realnost planiranja sredstava Transfera za veterinarstvo za 2010. godinu.**

Na osnovu uvida u prezentiranu dokumentaciju utvrdili smo da je Veterinarskom fakultetu Sarajevo iz sredstava ovog transfera, **bez potpisivanja ugovora**, a na osnovu Rješenja ministra od 15.11.2010. godine doznačeno 100.000 KM za plaćanje dijela troškova za rehabilitaciju i modernizaciju nacionalne laboratorije za avijarnu influencu, brucelozu i druge zoonoze (prema pristigloj molbi od strane istog), čiji utrošak je opravdan u iznosu od 73.563 KM, dok je za neutrošeni dio sredstava od 26.437 KM izviješteno da će se naknadno utrošiti za plaćanje usluga izrade projekta vanjskog uređenja za objekat Veterinarskog instituta na Stupu. Imajući u vidu da Veterinarskom fakultetu sredstva nisu bila odobrena za navedenu namjenu (vanjsko uređenje) potrebno je od istog **zatražiti povrat** neopravdanog dijela doznačenih sredstava. Veterinarskom fakultetu je također, u skladu sa potpisanim ugovorom i rješenjem ministra, dodijeljeno 50.000 KM za nabavku dijagnostikuma za BSE (kravlje ludilo) koja isti još uvijek **nije opravdao**. Utvrdili smo da je iz sredstava navedenog transfera 89.230 KM utrošeno na edukacije iz oblasti veterinarstva, u okviru kojeg je 47.230 KM trošak organizovanja seminara od strane Ministarstva u svrhu realizovanja Plana provođenja obuke službenih veterinarara na području FBiH za 2010. godinu („Fortuna trade tours“ d.o.o.

Mostar), dok je 42.000 KM dodijeljeno na ime 4 krajnja korisnika po osnovu pristiglih zahtjeva i to **bez objavljivanja javnog poziva i kriterija za raspodjelu sredstava**. Također smo utvrdili da je pod tačkom programa Monitoringa na aviarnu influencu (ptičiju gripu) kod divlje peradi, na osnovu Rješenja ministra, Zavodu za zootehniku i peradarstvo Veterinarskog fakulteta Sarajevo, dodijeljeno 20.000 KM za istraživanje mikrobiološkog i parazitološkog statusa divljih ptica i lovne peradi u BiH, **kao akontativna isplata za nastavak ranije započetog istraživanja, a bez potpisivanja ugovora** kojim bi se definisala međusobna prava i obaveze.

Izmjenu Programa utroška sredstava Tekućeg transfera za veterinarstvo vršiti samo uz prethodno odobrenje od strane Vlade FBiH koja donosi isti, u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta FBiH;

Planiranje sredstava Transfera za veterinarstvo vršiti uz dosljedno poštivanje postojećih propisa i u realnim iznosima, vodeći računa da se određene aktivnosti iz oblasti veterinarstva finansiraju i iz kreditnih i donatorskih sredstava putem razvojno – investicionih projekata;

Krajnjim korisnicima Transfera za veterinarstvo doznačavanje sredstava vršiti na osnovu potpisanih ugovora kojima će se decidno propisati međusobna prava i obaveze, a za neutrošeni dio istih u utvrđenim rokovima tražiti povrat u Budžet FBiH;

Edukacije u oblasti veterinarstva vršiti uz dosljedno poštivanje Plana provođenja obuke službenih veterinarara na području FBiH, na osnovu javnog poziva i utvrđenih kriterija za raspodjelu sredstava;

6. KOMENTAR

Na dostavljeni Nacrt Izvještaja o obavljenoj reviziji finansijskih izvještaja Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za 2010. godinu Ministarstvo se je očitovalo dopisom Broj: 11-14/8-1607/11 od 19.07.2011. godine. U navedenom očitovanju za određene nalaze i preporuke su data obrazloženja (komentari) i dostavljena dokumentacija. Navedena obrazloženja (komentari) i dostavljena dokumentacija nije uticala na izmjenu nalaza i preporuka u Izvještaju o izvršenoj reviziji iz razloga jer data obrazloženja (komentari) nisu adekvatna i nije prezentirana relevantna dokumentacija, odnosno dokumentacija sa kojom se nije raspolagalo u toku revizije. U očitovanju je također navedeno da su poduzete mjere za izradu Plana aktivnosti za realizaciju preporuka radi otklanjanja uočenih nepravilnosti koje su konstatovane u revizorskom izvještaju, kao i da se već pristupilo realizaciji određenog dijela preporuka.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju

Munib Ovčina, dipl. oec.

Voda tima:

Nasiha Biberović, dipl. oec.

Članovi tima:

Belma Mušinović, dipl. oec.

Marija Marković, dipl. oec.

Prilog br. 1.
Izvršenje budžeta Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva na dan 31.12.2010. godine
Tabela br.1

Red. broj	Vrsta rashoda	Budžet za 2010 godinu ¹	Izmjene Budžeta za 2010.god. ²	Tekuća rezerva u 2010. god. ³	Zakonska preraspo-djela sredstava ⁴	Smanjenje/ povećanje zakonskog budžeta ⁵	Operativni Budžet za 2010. god ⁶ .. (= 4 do 7)	Izvršenje Budžeta za 2010.g ⁷	Izvršenje Budžeta za 2009. g.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	Tekući izdaci (zbir od 1 do 12)	4.351.461	4.351.461	79.480	0	-52.531	4.378.410	4.323.419	4.337.717
la)	Plaće i naknade zaposlenih	2.756.974	2.756.974	71.925		-39.887	2.789.012	2.768.891	2.860.249
1.	Bruto plaće i naknade	2.278.326	2.278.326	71.925			2.350.251	2.350.242	2.347.618
2.	Naknade troškova zaposlenih	478.648	478.648			-39.887	438.761	418.649	512.630
lb)	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	239.224	239.224	7.555			246.779	246.776	246.426
3.	Doprinosi poslodavca	239.224	239.224	7.555			246.779	246.776	246.426
lc)	Izdaci za materijal i usluge	1.355.263	1.355.263			-12.644	1.342.619	1.307.751	1.231.042
4.	Putni troškovi	151.729	151.729		-19.000,00	-12.644	120.085	112.749	113.899
5.	Izdaci za energiju	53.115	53.115		11.000,00		64.115	63.346	63.872
6.	Izdaci za komunalne usluge	126.580	126.580		9.000,00		135.580	135.348	120.887
7.	Nabavka materijala	50.000	50.000		10.000,00		60.000	59.953	41.627
8.	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	55.000	55.000		13.000,00		68.000	67.374	56.691
9.	Unajmljivanje imovine i opreme	500.000	500.000		-13.000,00		487.000	483.138	479.542
10.	Izdaci za tekuće održavanje	53.170	53.170				53.170	51.859	51.872
11.	Izdaci za osig., bankarske usluge	16.339	16.339				16.339	15.815	13.115
12.	Ugovorne usluge	349.330	349.330		-11.000,00		338.330	318.169	289.536
II	Tekući transferi	57.250.000	58.201.426				58.201.426	57.351.876	51.637.150
13.	Transfer za poljoprivredu	55.000.000	55.951.426			+ 500.000	56.451.426	56.237.203	49.198.591
14.	Transfer za veterinarstvo	2.250.000	2.250.000			- 500.000	1.750.000	1.099.673	2.435.690
15.	Grantovi pojedincima							15.000	2.869
III	Kapitalni grantovi	765.000	765.000				765.000	765.000	765.000
16.	Kapitalni grant za vodoprivredu	765.000	765.000				765.000	765.000	765.000
IV	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	50.000	50.000				50.000	26.735	3.843
17.	Nabavka opreme	50.000	50.000				50.000	26.735	3.843
Ukupno rashodi i izdaci (I + II + III + IV)		62.416.461	63.367.887	79.480	0	-52.531	63.394.836	62.467.030	56.743.709
Broj zaposlenih		96	96				94	94	96

¹ Budžet FBiH za 2010. godinu (»Sl. novine FBiH« br. 81/09).

² Zakon o izmjenama i dopunama Budžeta FBiH za 2010.godinu (»Sl. novine FBiH« br. 58/10).

³ Podatke preuzeti sa odluka Vlade FBiH objavljenih u Službenim novine FbiH za koje odobrena sredstva nisu sadržana u Izmjenama i dopunama Budžeta za 2010.g.

⁴ Podatke preuzeti sa rješenja federalnog ministarstva finansija, donešenih u skladu za Zakonom o budžetu u FBiH i Zakonom o izvršenju Budžeta FBiH za 2010.godinu.

⁵ Smanjenje zakonski odobrenog budžeta izvršeno od strane Ministarstva finansija u iznosu od 52.531 KM bez donošenja odgovarajućeg akta. Iznos od 500.000 KM je izvršena preraspodjela tekućih transfera od strane Federalnog ministarstva finansija a na zahtjev Ministarstva, za koje nisu urađene izmjene i dopune Programa utroška sredstava od strane Vlade FBiH.

⁶ Podatak na navedenoj poziciji odgovara iznosu sredstava iskazanih u obrascu Izvešće – analiza raspoloživih sredstava (na poziciji «Iznos proračuna»).

⁷ Podatak preuzet sa obrasca Analičkog bruto bilanca ili Izvešća – analiza raspoloživih sredstava (sa pozicija «Stvami iznos» koji odgovara izvršenju budžeta za 2010.godinu).

Prilog br. 2

TABLICA ODOBRENIH POTPORA U 2010.g. ANALITIKA PO ŽUPANIJAMA/KANTONIMA

Tabela br. 2

Tačka Programa	VRSTA POTPORE	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
A	POTPORA POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI	219.418	5.395.848	2.521.535	2.165.843	4.060.197	4.396.643	6.226.113	7.507.503	2.517.626	1.984.224	36.994.950
A/1	Animalna proizvodnja	214.553	4.744.121	2.060.752	1.910.945	2.340.634	3.950.304	5.555.076	7.192.219	2.437.119	1.536.926	31.942.650
A/2	Biljna proizvodnja	4.865	651.727	460.783	254.898	1.719.563	446.339	671.037	315.284	80.507	447.298	5.052.300
B	INVESTICIONI PROJEKTI U 2010. GODINI, REGRES KAMATA I SUFINAN. OSIGUR. POLJ. PROIZVODNJI	109.373	879.942	3.558.838	1.103.409	439.165	1.600.834	1.310.792	557.301	1.001.947	1.303.560	11.865.160
B/1	INVESTICIJSKI PROJEKTI	105.091	688.516	3.349.392	796.234	372.171	1.521.778	1.304.535	523.168	984.550	1.164.602	10.810.037
B/1a	Investicijski projekti u 2010.godini	85.091	608.516	2.725.880	796.234	372.171	1.381.778	1.304.535	505.168	814.550	964.602	9.558.525
B/1b	Razvojna banka	20.000	80.000	623.512	0,00	0,00	140.000	0,00	18.000	170.000	200.000	1.251.512
B/2	REGRESIRANJE KAMATA	4.282	191.427	209.446	277.690	35.981	79.055	0,00	34.132	17.397	138.958	988.368
B/3	SUFINAN. OSIGURANJA	0,00	0,00	0,00	29.485	31.013	0,00	6.257	0,00	0,00	0,00	66.756
C	STR. PROJEKTI I STRATEGIJE	0,00	0,00	142.500	152.500	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	295.000
D	RURALNI RAZVITAK	362.467	234.964	518.669	518.830	102.249	936.259	285.341	287.311	811.191	357.428	4.414.709
P	OSTALE POTPORE	120.685	228.282	371.446	337.004	107.154	157.928	147.587	90.080	134.491	234.029	1.928.686
	ŽUPANIJA/ KANTON	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	SVEUKUPNO (A+B+C+D+P)	811.943	6.739.035	7.112.988	4.277.586	4.708.765	7.091.664	7.969.833	8.442.195	4.465.255	3.879.240	55.498.504
	POSTOTNO UČESĆE	1,46%	12,14%	12,82%	7,71%	8,48%	12,78%	14,36%	15,21%	8,05%	6,99%	100,00%